

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова приймальної комісії
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Олександр МОРГУНОВ

29 квітня 2024 р.

ПРОГРАМА

«Співбесіди (НМТ)», з української мови, математики, історії України, іноземної мови (для здобуття освітнього ступеня «бакалавр» за спеціальностями: 053 «Психологія», 081 «Право», 281 «Публічне управління та адміністрування», 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії», 073 «Менеджмент», 051 «Економіка» на основі повної загальної середньої освіти (контракт) для окремих категорій осіб зі спеціальними умовами участі у конкурсному відборі

Програма обговорена і схвалена на засіданні Приймальної комісії Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ протокол № 3 від 29 квітня 2024 року

Голова комісії зі «Співбесіди (НМТ)» з історії України, математики, української мови, іноземної мови, доктор історичних наук, професор

Артур МАРГУЛОВ

Програма зі «Співбесіди (НМТ)» з історії України, математики, української мови, іноземної мови для кандидатів на здобуття освітнього ступеня бакалавра за спеціальностями 053 «Психологія», 081 «Право», 281 «Публічне управління та адміністрування», 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії», 073 «Менеджмент», 051 «Економіка», 262 «Правоохоронна діяльність» на основі повної загальної середньої освіти (бюджет, контракт)).

/ Укладачі: доктор історичних наук, професор, професор кафедри міжнародних відносин та соціально-гуманітарних дисциплін Маргулов А.Х., Левін О.Л., кандидат історичних наук, доцент, т.в.о. зовідувача кафедри міжнародних відносин та соціально-гуманітарних дисциплін Навчально-наукового інституту права та інноваційної освіти; Царьова І.В. доктор філологічних наук, професор, професор кафедри українознавства та іноземних мов Навчально-наукового інституту права та підготовки фахівців для підрозділів Національної поліції; Альошина Т.В., кандидат економічних наук, доцент, професор кафедри аналітичної економіки та менеджменту Навчально-наукового інституту права та інноваційної освіти; Рибальченко Л.В., кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економічної та інформаційної безпеки Навчально-наукового інституту права та підготовки фахівців для підрозділів Національної поліції; Насонова С.С., кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри інформаційних технологій Навчально-наукового інституту права та інноваційної освіти; Нікітіна І.П., старший викладач кафедри міжнародних відносин та соціально-гуманітарних дисциплін Навчально-наукового інституту права та інноваційної освіти; Іщенко Т.В., старший викладач кафедри міжнародних відносин та соціально-гуманітарних дисциплін Навчально-наукового інституту права та інноваційної освіти. Дніпро: Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2024. 78 с.

Програму обговорено на засіданні предметної екзаменаційної комісії (протокол №1 від 24 квітня 2024 р.)

ЗМІСТ

1. Пояснювальна записка
2. Програма з Історії України
3. Програма з Української мови
4. Програма з Математики
5. Програма з Іноземної мови

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма зі «Співбесіди (НМТ)» для кандидатів на здобуття освітнього ступеня «бакалавр» за спеціальностями 053 «Психологія», 081 «Право», 281 «Публічне управління та адміністрування», 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії», 073 «Менеджмент», 051 «Економіка», 262 «Правоохоронна діяльність» на основі повної загальної середньої освіти (контракт), розроблена на підставі та відповідно до нормативно-правових актів в сфері освіти та враховує положення відповідних освітньо-професійних програм.

Головна мета завдань – встановлення дійсного рівня знань на здобуття освітнього рівня бакалавра за обсягом, якістю і глибиною, який є достатнім для подальшого вивчення історії держави та права України. Програма складається з пояснювальної записки; змісту вступного іспиту та списку рекомендованої літератури для підготовки до вступного випробування.

Вступне випробування буде проходити в формі усної співбесіди, яка включає в себе 30 білетів. Кожний білет складається з 4 питань (українська мова, математика, історія України, іноземна мова).

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ

Метою співбесіди з історії України є виявлення рівня сформованості історичної компетентності вступника, визначення відповідності навчальних досягнень абітурієнта освітньому стандарту.

Вона передбачає перевірку сформованих в кандидатів знань та загально предметних історичних умінь:

- визначати хронологічні межі соціально-економічних і політичних подій, їх послідовність та синхронність, встановлювати хронологічну відповідність між явищами, процесами, подіями та періодами і епохами;
- локалізувати історико-географічні об'єкти та історичні факти (події, явища, процеси) на карті;
- працювати з історичними документами різного змісту, встановлювати відповідність між змістом фрагмента документа та певною епохою, визначити основні ідеї, які він висвітлює, аналізувати зміст тексту;
- визначати істотні характерні риси, етапи, складові подій, явищ і процесів минулого, характеризувати діяльність видатних історичних постатей;
- розпізнавати найвидатніші історико-культурні пам'ятки, визначати архітектурно-стильові та мистецько-стильові відмінності пам'яток різних періодів історії України, описувати їх й розкривати їхнє значення в українській історико-культурній спадщині;
- пояснювати й аналізувати історичні факти, групувати (класифікувати) їх за вказаною ознакою, визначати причини та наслідки подій і явищ, встановлювати відповідність між окремими фактами і типовими загальними явищами;
- формулювати версії та оцінки історичного руху і розвитку, визначати найважливіші зміни і значення подій, що відбувалися в житті України й людства.

Програмі надано вигляду таблиці, яка складається з двох частин. У лівій – викладено зміст історичного матеріалу, в якому виокремлено факти, дати, персоналії, поняття й терміни. Це – мінімум, з якого абітурієнти повинні мати певні знання та уявлення.

Абітурієнти мають знати визначення понять та оперувати ними, співвідносити з діяльністю певних історичних діячів, політичних сил, епохою тощо. Зміст лівої частини може бути використаний розробниками тесту для перевірки знань і умінь. Абітурієнти мають характеризувати діяльність історичних діячів, оцінювати вплив на хід історичних подій, вміти розпізнати їх за портретними рисами (автентичними пам'ятками – фотографіями тощо). Кожна з персоналій названа в програмі лише один раз, проте, якщо людина впливала на перебіг історичного процесу тривалий час, завдання, пов'язані з її діяльністю, можуть бути в кількох темах.

Невід'ємною складовою програми з історії України є перелік пам'яток архітектури та образотворчого мистецтва, обов'язкових для розпізнавання абітурієнтами.

1. УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ У СКЛАДІ РЕЧІ ПОСПОЛИТОЇ (ДРУГА ПОЛОВИНА XVI СТ.)

<p>Факти: Люблінська унія та її вплив на українські землі. Зміни в соціальній структурі українського суспільства. Виникнення Запорізької Січі. Повстання 1590-х років (К.Косинського та С. Наливайка). Братський рух. Утворення греко-католицької церкви. Розвиток культури й освіти.</p> <p>Дати: 1556-1561 р. - створення Пересопницького Євангелія; 1556 р. - заснування князем Д. Вишневецьким на о. Малій Хортиці першої Січі; 1569 р. - Люблінська унія. Утворення Речі Посполитої; 1596 р. - Берестейська церковна унія. Утворення греко-католицької церкви.</p> <p>Персоналії: Василь-Костянтин Острозький, Дмитро Вишневецький, Іван Федоров.</p> <p>Поняття та терміни: «воєводство», «українське козацтво», «реєстрове козацтво», «Запорізька Січ», «старшина», «клейноди», «греко-католицька церква», «братство», «полемічна література».</p>	<p>Розпізнавати на картосхемі територіальні зміни, що відбулися внаслідок Люблінської унії, польські воєводства на українських землях та їхні центри.</p> <p>Характеризувати соціальну структуру українського суспільства, становище різних верств населення українського суспільства XVI ст., суспільно-політичні зміни, які відбулися на українських землях внаслідок Люблінської унії, здобутки в галузі освіти культури; військово-політичну організацію козацтва; становище православної церкви, діяльність видатних діячів періоду, православних братств.</p> <p>Визначати причини та наслідки Люблінської унії, перших козацьких повстань.</p>
---	--

2. УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ В СКЛАДІ РЕЧІ ПОСПОЛИТОЇ (ПЕРША ПОЛОВИНА XVII СТ.)

<p>Факти: Зміни в соціально-економічному житті. Відновлення церковної православної ієрархії 1620 р. Розвиток культури та освіти. Морські походи козаків. Участь українського козацтва у війнах Речі Посполитої проти Московського царства і Османської імперії. Козацькі повстання 1620-х - 1630-х рр. Ординація Війська</p>	<p>Розпізнавати на картосхемі українські землі у складі різних держав; воєводства Речі Посполитої на українських землях.</p> <p>Характеризувати соціально-економічне та політичне становище в українських землях, становище православної та греко-католицької церков.</p> <p>Визначати наслідки «доби героїчних походів козацтва» перших десятиліть</p>
---	--

<p>Запорозького...»</p> <p>Дати: 1618 р. - похід козаків під проводом гетьмана П. Конашевича-Сагайдачного на Москву; 1621 р. - Хотинська битва; 1625 р. - Куруківська угода; 1632 р. - Пункти для заспокоєння руського народу», утворення Києво-Могилянської колегії. 1637-1638 рр. - повстання під проводом Павла Павлюка, Якова Острянина. Дмитра Гуні. Персоналії: Петро Конашевич-Сагайдачний, Іпатій Потій, Йов Борецький, Петро Могила. Поняття та терміни: «панщина», «фільварки», «Золотий спокій».</p>	<p>XVII ст., козацьких повстань 1620-1630-х рр.</p>
--	---

3. ПОЧАТОК НАЦІОНАЛЬНО-ВИЗВОЛЬНОЇ ВІЙНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ ПІД ПРОВОДОМ Б.ХМЕЛЬНИЦЬКОГО СЕРЕДИНИ XVII СТ.

<p>Факти: Національно-визвольна війна українського народу. Зміни в суспільно-політичному житті. Утворення української козацької держави - Війська Запорізького. Зовнішньополітична діяльність уряду Б. Хмельницького.</p> <p>Дати: 1648 р. - Жовтоводська, Корсунська та Пилявецька битви; 1649 р. - Зборівська битва. Укладення Зборівського договору; 1651 р. - Берестецька битва. Укладення Білоцерківського договору; 1652 р. - Батозька битва; 1653 р. - Жванецька облога; 1654 р. - Переяславська рада; укладення українсько-московський договір («Березневі статті»); 1656 р. - Віленське російсько-польське перемир'я. Персоналії: Богдан Хмельницький, Іван Богун, Тиміш Хмельницький.</p>	<p>Розпізнавати на картосхемі територіальні зміни, що відбулися внаслідок Національно-визвольної війни, територію української козацької держави за Зборівським і Білоцерківським договорами, місця основних подій війни.</p> <p>Характеризувати відносини Війська Запорізького з Польщею, Кримським ханством, Молдовою, Московією, Швецією, Трансільванією; умови мирних угод українців з польським урядом, українсько-московського договору 1654 р.</p> <p>Визначати причини та наслідки Національно-визвольної війни, місце Гетьманщини в міжнародних відносинах тогочасної Європи.</p> <p>Пояснювати, у чому наслідки та значення найважливіших битв війни у розгортанні національно-визвольної боротьби.</p>
--	--

Поняття та терміни: «Національно-визвольна війна», «Військо Запорозьке», «Гетьманщина», «покозачення»	
--	--

4. УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ НАПРИКІНЦІ 50-Х - У 80-ТІ РР. XVII СТ.

<p>Факти: Гетьманування І. Виговського, Ю. Хмельницького Поділ Гетьманщини. Гетьманування П. Тетері, І. Брюховецького, П. Дорошенка, Д. Многогрішного, І. Самойловича. Занепад Правобережжя. Запорізька Січ у складі Гетьманщини. Адміністративно-територіальний устрій Слобідської України.</p> <p>Дати: 1658 р. - Гадяцький договір; 1659 р. – Конотопська битва; 1667 р. - Андрусівське перемир'я; 1669 р. – Корсунська угода, визнання Правобережною Гетьманщиною протекторату Османської імперії; 1681 р. - Бахчисарайський мирний договір; 1686 р. - «Вічний мир» між Московським царством і Річчю Посполитою.</p> <p>Персоналії: Іван Виговський, Петро Тетеря, Петро Дорошенко, Іван Брюховецький, Іван Сірко, Юрій Хмельницький, Дем'ян Многогрішний, Іван Самойлович.</p> <p>Поняття та терміни: «Руїна», «Великий згін»</p>	<p>Розпізнавати на картосхемі території, підвладні гетьманам Лівобережної та Правобережної України; території, що перебували під контролем Московського царства, Османської імперії, Польщі.</p> <p>Характеризувати зовнішню та внутрішню політику гетьманів, зміст політичних угод того часу, що стосувалися українських земель, особливості господарського та церковного життя.</p> <p>Визначати причини та наслідки Руїни; укладення гетьманськими урядами угод з державами-сусідами, найважливіших угод між іноземними державами, що стосувалися українських земель; особливості адміністративно-політичного устрою Слобідської України та Лівобережної Гетьманщини.</p>
--	---

5. УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ НАПРИКІНЦІ XVII - У ПЕРШІЙ ПОЛОВИНІ XVIII СТ.

<p>Факти: Гетьманування І. Мазепи. Північна війна і Україна. Повстання під проводом С. Палія (1702- 1704 рр.). гетьманування І. Скоропадського, Д. Апостола. Обмеження автономії Гетьманщини. «Правління</p>	<p>Розпізнавати на картосхемі українські землі, у складі різних держав; території, підвладні гетьманам Лівобережної України.</p> <p>Характеризувати внутрішню та зовнішню політику гетьманів у зазначений період, діяльність Першої</p>
---	---

<p>Гетьманського уряду» (1734-1750 рр). Розвиток культури та освіти. Києво-Могилянська академія.</p> <p>Дати: 1708 р.- українсько-шведський союз, зруйнування Батурина; 1709 р. – зруйнування російськими військами Чортомлицької Січі; Полтавська битва; 1710 р. - Конституція Пилипа Орлика; 1713 р. – ліквідація козацтва на Правобережній Україні; 1734 р. - заснування Нової (Підпільненської) Січі.</p> <p>Персоналії: Іван Мазепа, Кость Гордієнко, Іван Скоропадський, Павло Полуботок, Данило Апостол, Пилип Орлик, Феофан Прокопович.</p> <p>Поняття та терміни: «Конституція», «Малоросія», «Малоросійська колегія», «козацьке бароко», «козацькі літописи».</p>	<p>Малоросійської колегії, «Правління Гетьманського уряду»; зміст Конституції Пилипа Орлика.</p> <p>Визначати причини укладення українсько-шведського союзу в роки Північної війни; наслідки Полтавської битви для українських земель.</p>
---	---

6. УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ В ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ ХVІІІ СТ.

<p>Факти: Гетьманування К. Розумовського. Діяльність Другої Малоросійської колегії. Скасування козацького устрою на Слобожанщині. Ліквідація Запорозької Січі. Ліквідація автономного устрою Гетьманщини. Гайдамацький та опришківський рухи. Зміни в політичному становищі Правобережної України та західноукраїнських земель після поділів Речі Посполитої (1772, 1773, 2795 рр.). реформи Марії Терезії та Йосифа II та українські землі. Розвиток культури, науки, освіти.</p> <p>Дати: 1764 р.- остаточна ліквідація гетьманства; 1768 р. - Коліївщина; 1775 р. - остаточна ліквідація</p>	<p>Розпізнавати на картосхемі українські землі у складі різних держав; територіальні зміни, що відбулися на українських землях унаслідок поділів Речі Посполитої, російсько-турецьких воєн (1768—1774, 1787-1791 рр.), ліквідації Кримського ханства (1783), території охоплені гайдамацьким і опришківським рухами, Коліївщиною.</p> <p>Характеризувати основні напрями політики Російської імперії щодо України, особливості гайдамацького та опришківського рухів, територіально-адміністративного устрою та господарського життя Нової (Підпільненської) Січі, політику Австрійській імперії щодо західноукраїнських земель.</p> <p>Визначати причини та наслідки</p>
--	--

<p>Запорізької Січі; 1780-1782 рр. – ліквідація особистої залежності селян в Австрійській імперії. 1783 р. - закріпачення селян Лівобережної та Слобідської України. Персоналії: Кирило Розумовський, Петро Калнишевський, Олекса Довбуш, Максим Залізняк, Григорій Сковорода, Атрем Ведель, Максим Березовський, Дмитро Бортнянський, Іван Григорович-Барський. Поняття та терміни: «Нова (Підпільненська) Січ», «паланка», «зимівник», «Задунайська Січ», «Коліївщина».</p>	<p>гайдамацького та опришківського рухів, скасування гетьманства і ліквідації Запорізької Січі, поділів Речі Посполитої, приєднання земель Правобережної України та Кримського ханства до Росії. Пояснювати значення Запорозької Січі й Гетьманщини в історії України.</p>
---	--

7. УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ У СКЛАДІ РОСІЙСЬКОЇ ІМПЕРІЇ НАПРИКІНЦІ ХVІІІ - У ПЕРШІЙ ПОЛОВИНІ ХІХ СТ.

<p>Факти: Адміністративно-територіальний поділ українських земель. Початок українського національного відродження. Кирило-Мефодіївське братство. Поширення в Україні російського та польського суспільних рухів. Початок промислового перевороту. Дати: 1798 р. – видання «Енеїди» Івана Котляревського; 1828 р. – ліквідація Задунайської Січі; грудень 1825 - січень 1826 рр. - повстання Чернігівського полку; 1830-1831 рр. - польське визвольне повстання; 1840 р. – перше видання «Кобзаря» Т. Шевченка 1846-1847 рр. - діяльність Кирило-Мефодіївського братства. Персоналії: Йосип Гладкий, Микола Гулак, Іван Котляревський, Микола Костомаров, Пантелеймон</p>	<p>Розпізнавати на картосхемі адміністративно-територіальний устрій українських земель у складі Російської імперії, територіальні зміни, що відбулися внаслідок російсько-турецької війни 1806-1812 рр. Характеризувати політику Російської імперії щодо України, економічний розвиток і соціальні відносини, початок національного відродження, поширення на Україну російського та польського суспільних рухів, програмні засади, документи та діяльність Кирило-Мефодіївського братства. Визначати причини, значення національного відродження, діяльності Кирило-Мефодіївського братства.</p>
--	--

Куліш, Тарас Шевченко, Устим Кармелюк. Поняття та терміни: «промисловий переворот», «нація», «національне відродження», «національна ідея», «декабристи», «масонство».	
--	--

8. ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ В СКЛАДІ АВСТРІЙСЬКОЇ ІМПЕРІЇ НАПРИКІНЦІ ХVІІІ - У ПЕРШІЙ ПОЛОВИНІ ХІХ СТ.

<p>Факти: Адміністративно-територіальний поділ західноукраїнських земель. Початок національного відродження. Діяльність «Руської трійці». Альманах «Русалка Дністровая». Західноукраїнські землі в європейській революції 1848-1849 рр. Діяльність Головної руської ради (1848-1851 рр). Перший досвід парламентської діяльності.</p> <p>Дати: 1816 рр. - створення освітнього товариства галицьких греко-католицьких священників; 1833-1837 рр. - діяльність «Руської трійці»; 1848 р. - скасування панщини в Галичині; видання першої українськомовної газети «Зоря Галицька».</p> <p>Персоналії: Олександр Духнович, Маркіян Шашкевич, Іван Вагилевич, Яків Головацький, Лук'ян Кобилиця.</p> <p>Поняття та терміни: «будителі», «революція», «Весна народів».</p>	<p>Розпізнавати на картосхемі українські землі у складі Австрійської імперії.</p> <p>Характеризувати перебіг українського національного руху під час революції 1848-1849 рр. в Австрійській імперії; політику Австрійської імперії щодо західноукраїнських земель, її наслідки, початок національного відродження, форми соціального протесту населення.</p> <p>Визначати наслідки, значення подій 1848-1849 рр., причини та значення антикріпосницького руху в західноукраїнських землях.</p>
--	---

9. КУЛЬТУРА УКРАЇНИ КІНЦЯ ХVІІІ - ПЕРШОЇ ПОЛОВИНИ ХІХ СТ.

Факти: Розвиток освіти, науки, літератури,	Характеризувати основні явища і процеси розвитку культури цього
--	--

<p>мистецтва, архітектури. «Історія русів». Галицька-руська митниця. Собор руських вчених.</p> <p>Дати: 1805 р. - відкриття університету в Харкові; 1834 р. - відкриття університету в Києві; 1839 р.- ліквідація царською владою греко-католицької церкви на Правобережжі.</p> <p>Персоналії: Петро Гулак-Артемівський, Григорій Квітка-Основ'яненко, Михайло Максимович, Михайло Остроградський, Василь Каразін.</p> <p>Поняття та терміни: «романтизм», «класицизм».</p>	<p>періоду, творчі здобутки видатних вітчизняних науковців та митців.</p> <p>Визначати умови та особливості розвитку культури кінця XVIII - першої половини XIX ст., причини культурних зрушень у першій половині XIX ст.</p>
--	--

10. НАДДНІПРЯНСЬКА УКРАЇНА В ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ XIX СТ.

<p>Факти: Події Кримської війни 1853-1856 рр. на українських землях. Реформи 1860-1870-х рр. і процеси модернізації в Україні. Українські підприємці. Політика російського царизму щодо України. Розвиток громадівського руху. Журнал «Основа». Діяльність «Південно-Західного відділу Російського географічного товариства» (1873 - 1876 рр.). Братство тарасівців.</p> <p>Дати: 19 лютого 1861 рр. – царський маніфест про скасування кріпосного права в Російській імперії; 1863 рр. - Валуєвський циркуляр; 1863-1864 рр. - польське національно-визвольне повстання. 1876 р. - Емський указ.</p> <p>Персоналії: Володимир Антонович, Михайло Драгоманов, Борис Грінченко, Павло Чубинський.</p> <p>Поняття та терміни: «Київська козаччина», «земства»,</p>	<p>Характеризувати основний зміст реформ 1860-1870-х рр., особливості проведення реформ на українських землях, зміни в соціальному складі населення в другій половині XIX ст., процеси модернізації, національний рух на українських землях у складі Російської імперії, національну політику Росії, основні погляди і напрями діяльності громадівців.</p> <p>Визначати наслідки Кримської війни для України, наслідки реформ 1860-70-х рр., Валуєвського циркуляру та Емського указу.</p>
--	--

«громадівський рух».

11. ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ У СКЛАДІ АВСТРІЙСЬКОЇ (АВСТРО-УГОРСЬКОЇ) ІМПЕРІЇ В ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ ХІХ СТ.

<p>Факти: Політика австрійського уряду щодо західноукраїнських земель. Розвиток кооперативного руху, трудова еміграція. Політизація національного руху та утворення перших політичних партій. Діяльність культурно-освітнього товариства «Просвіта».</p> <p>Дати: 1868 р. - створення у Львові товариства «Просвіта»; 1873 р. - створення у Львові Літературного товариства ім. Т. Шевченка (від 1892 р. - Наукового товариства ім. Т. Шевченка); 1890 р. - створення Русько-української радикальної партії; 1899 - створення Української Національно-демократичної партії та Української соціал-демократичної партії.</p> <p>Персоналії: Іван Франко, Юліан Бачинський.</p> <p>Поняття та терміни: «трудова міграція», «партія», «українофіли», «москвофіли», «народовці», «радикали», «нова ера».</p>	<p>Характеризувати особливості соціально-економічного розвитку західноукраїнських земель у другій половині ХІХ ст., зміни в соціальному складі населення, основні течії суспільно-політичного руху (москвофіли та народовці); діяльність «Просвіт» та Наукового товариства ім. Т. Шевченка, процес утворення українських політичних партій у Галичині.</p> <p>Визначати причини трудової еміграції українців, зародження кооперативного руху; особливості українського національного руху, напрями діяльності та здобутки провідних діячів західноукраїнських земель у національному русі другої половини ХІХ ст.</p>
--	---

12. КУЛЬТУРА УКРАЇНИ В ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ ХІХ - НА ПОЧАТКУ ХХ СТ.

<p>Факти: Піднесення української культури. Розвиток освіти, науки, літератури, музичного, образотворчого, театрального мистецтва. Українські підприємці-благодійники.</p> <p>Дати: 1865 р. - відкриття Новоросійського університету; 1875 р. - відкриття Чернівецького</p>	<p>Характеризувати основні культурні явища, процеси другої половини ХІХ - початку ХХ ст., розвиток освіти, науки, літератури, образотворчого, музичного мистецтва, архітектури, процес становлення професійного театру, діяльність меценатів та їхній вплив на розвиток культури.</p> <p>Визначати умови розвитку культури в другій половині ХІХ - на початку ХХ</p>
--	--

<p>університету.</p> <p>Персоналії: Сергій Васильківський, Данило Заболотний, Марія Заньковецька, Ілля Мечников, Агатангел Кримський, Леся Українка, Іван Карпенко-Карий, Марко Кропивницький, Микола Лисенко, Микола Пимоненко, Микола Садовський, Соломія Крушельницька, Дмитро Яворницький, Микола Терещенко, Богдан Ханенко.</p> <p>Поняття та терміни: «меценат», «професійний театр», «реалізм», «модернізм».</p>	<p>ст., творчі здобутки видатних вітчизняних науковців та митців.</p>
---	---

13. НАДДНІПРЯНСЬКА УКРАЇНА В 1900-1914 рр.

<p>Факти: Утворення монополістичних об'єднань в Україні. Консолідація української нації. Створення політичних партій Наддніпрянщини. Самостійницька й автономістська течії в національному русі. Події революції 1905-1907 рр. в Україні. Діяльність українських парламентських громад в I та II Державних Думах. Діяльність «Просвіти». Посилення національного гніту в Наддніпрянській Україні в 1907-1914 рр. Земельна реформа П. Столипіна та її вплив на Україну.</p> <p>Дати: 1900 р. - утворення революційної української партії РУП, першої політичної партії Наддніпрянської України; 1908 р. – створення Товариства українських поступовців (ТУП); 1911-1913 рр. – «справа Бейліса»</p> <p>Персоналії: Євген Чикаленко, Микола Міхновський, Ілля Шраг.</p> <p>Поняття та терміни: «монополія» хутір», «відруб», «чорносотенці», «страйк».</p>	<p>Характеризувати особливості економічного та соціального розвитку Наддніпрянської України (процес монополізації, розвиток сільського господарства, процес утворення українських політичних партій, розвиток самостійницької і автономістської течій в національному русі), національно-визвольний рух України в роки російської революції 1905-1907 рр., діяльність українських парламентських громад в I та II Державних Думах Росії, проведення Столипінської аграрної реформи, особливості її запровадження в Україні.</p> <p>Визначати основні тенденції політичного, соціально-економічного розвитку українських земель у складі Російської імперії на початку ХХ ст., причини та наслідки посилення національного гніту в 1907-1914 рр.</p>
--	---

14. ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ У СКЛАДІ АВСТРО-УГОРСЬКОЇ ІМПЕРІЇ У 1900-1914 рр.

<p>Факти: Становище промисловості та сільського господарства. Радикалізація українського політичного руху. Вплив Української греко-католицької церкви на піднесення національної свідомості населення західноукраїнських земель.</p> <p>Дати: 1900 р. – обрання А. Шептицького митрополитом греко-католицької церкви. 1907 р. - впровадження в Австро-Угорській імперії загального виборчого права для чоловіків.</p> <p>Персоналії: Андрей Шептицький, Іван Боберський, Кирило Трильовський.</p> <p>Поняття та терміни: «Народне віче»</p>	<p>Характеризувати економіку західноукраїнських земель у складі Австро-Угорської імперії, розвиток кооперативного руху, діяльність політичних партій, національних і спортивно-фізкультурних організацій «Сокіл», «Січ», «Пласт».</p> <p>Визначати причини активізації західноукраїнського політичного руху на початку ХХ ст., його результати, роль А. Шептицького в піднесенні національного життя.</p>
---	---

15. УКРАЇНА В ПЕРШІЙ СВІТОВІЙ ВІЙНІ

<p>Факти: Позиції українських політичних сил Наддніпрянської України та західноукраїнських земель щодо війни. Перебіг воєнних дій на українських землях. Діяльність австрійської та російської адміністрацій у Галичині та Буковині. Українські січові стрільці (УСС).</p> <p>Дати: серпень 1914 р. - утворення Головної української ради, формування легіону Українських січових стрільців, створення Союзу визволення України. 1914 р. - Галицька битва. 1915 р. – утворення Загальної української ради; 1916 р. - Брусиловський прорив.</p>	<p>Розпізнавати на картосхемі військові події на території України в 1914-1917 роках, бойовий шлях Українських січових стрільців (УСС), Галицько-Буковинське генрал-губернаторство.</p> <p>Характеризувати територіально-політичні цілі ворогуючих держав щодо українських земель, позиції українських політичних сил щодо війни, політичне життя та соціально-економічне становище населення в роки війни.</p> <p>Визначати політичні та соціально-економічні наслідки війни для українського суспільства.</p>
--	--

<p>Персоналії: Кость Левицький, Дмитро Донцов.</p> <p>Поняття та терміни: «світова війна», «Галицько-Буковинське генерал-губернаторство».</p>	
---	--

16. УКРАЇНСЬКА РЕВОЛЮЦІЯ

<p>Факти: Революційні події в Україні в 1917 - на початку 1918 р. Українізація армії. Еволюція поглядів політичних сил України в питанні самовизначення українців. Універсали Центральної Ради (УЦР). Відносини (УЦР) з Тимчасовим урядом та радянської Росії. Проголошення Української Народної Республіки. Війна радянської Росії з УНР. Проголошення незалежності УНР.</p> <p>Дати: березень 1917 р. - утворення Української Центральної Ради; квітень 1917 р. - Всеукраїнський Національний конгрес; червень 1917 р. - I Універсал УЦР; липень 1917 р. - II Універсал УЦР; листопад 1917 р. - III Універсал УЦР; 22 (9) січня 1918 р. - IV Універсал УЦР, проголошення незалежності УНР; січень 1918 р. – бій під Крутами.</p> <p>Персоналії: Михайло Грушевський, Володимир Винниченко, Сергій Єфремов.</p> <p>Поняття та терміни: «автономізація», «самостійники», «Універсали УЦР», «Генеральний секретаріат», «вільне козацтво», «Народний секретаріат».</p>	<p>Розпізнавати на картосхемі територію Української Народної Республіки, згідно з III Універсалом УЦР; напрямки наступу більшовиків під час першої війни УНР з радянською Росією.</p> <p>Характеризувати діяльність Української Центральної Ради, українських партій, політичних діячів; основні положення Універсалів УЦР, взаємовідносини УЦР з Тимчасовим урядом; боротьбу за владу в Києві в жовтні - листопаді 1917 р. Ультиматум Раднарком.</p> <p>Визначати причини Української революції, її характер; роль Всеукраїнських з'їздів рад у Києві та Харкові; причини та наслідки першої війни радянської Росії з УНР; здобутки і прорахунки УЦР в державотворчому процесі.</p> <p>Пояснювати історичне значення універсалів УЦР.</p>
---	--

17. УКРАЇНА В БОРОТБІ ЗА ЗБЕРЕЖЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ НЕЗАЛЕЖНОСТІ (1918 -1921 РР.)

<p>Факти: Брестський мир між УНР та державами Четверного союзу. Конституція УНР. Гетьманський</p>	<p>Розпізнавати на картосхемі територію УНР за Брестським миром; територію Української Держави П. Скоропадського; хід воєнних дій на</p>
--	---

переворот. Українська Держава. Утворення Західноукраїнської Народної республіки (ЗУНР). Українсько-польська війна 1918-1919 рр. Акт Злуки УНР та ЗУНР. Прихід до влади Директорії. Друга радянсько-українська війна. Окупація військами Антанти півдня України. Повстання Григор'єва. Денікінський режим в Україні. Більшовицький режим в Україні. Ухвалення Конституції УСРР 1919 р. Перший «Зимовий похід» Армії УНР. Варшавська угода між УНР та Польщею. Польсько-радянська війна на території України. Другий «Зимовий похід» Армії УНР. Холодноярська республіка (1919-1922 рр.).

Дати:

січень (лютий) 1918 р. - Брестський мирний договір між УНР та державами Четверного союзу;

29 квітня 1918 р. - державний переворот і прихід до влади П. Скоропадського;

1 листопада 1918 р. – «Листопадовий зрив» у Львові;

13 листопада 1918 р. - проголошення Західноукраїнської Народної Республіки;

14 листопада 1918 р. - утворення Директорії;

22 січня 1919 р. – проголошення Акта злуки УНР та ЗУНР;

грудень 1919 – травень 1920 рр. – Перший «Зимовий похід» Армії УНР.

Персоналії: Павло Скоропадський, Євген Петрушевич, Дмитро Вітовський, Симон Петлюра, Нестор Махно, Християн Раковський.

Поняття та терміни: «Директорія», «соборність», «отаманщина», «воєнний комунізм», «Чортківська офензива», «Київська катастрофа».

території України в 1918-1921 рр.

Характеризувати внутрішню та зовнішню політику урядів гетьмана П. Скоропадського, Директорії, ЗУНР, УСРР, зміст Варшавської угоди між УНР та Польщею, Ризького мирного договору, культурне життя в Україні в 1918-1920 рр.

Визначати причини гетьманського перевороту та падіння режиму гетьмана П. Скоропадського; особливості внутрішнього та зовнішнього становища УНР часів Директорії; причини та наслідки українсько-польської війни та підписання С. Петлюрою Варшавської угоди; причини поразки національно-визвольних змагань (національно-демократичної революції в Україні).

Пояснювати історичне значення відновлення української державності на східно-та західноукраїнських землях та об'єднання українських держав (Акт злуки УНР та ЗУНР).

18. УКРАЇНЬСЬКА РСР В УМОВАХ НОВОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ (1921-1928 РР.)

<p>Факти: Голод у південних губерніях УСРР. Антицерковна кампанія. Неп в УСРР. Вхідження УСРР до складу СРСР. Політика «коренізації» в УСРР («українізація»). Кампанія з ліквідації неписьменності дорослих. Українське національне відродження 20-х рр.</p> <p>Дати: 1921-1923 рр. - голод в Україні; 1921 – утворення Української автокефальної православної церкви (УАПЦ); 1922 р. - вхідження УСРР до складу СРСР; 1923 р. - початок політики «коренізації» в УСРР; 1925 р. - проголошення курсу на індустріалізацію.</p> <p>Персоналії: Олександр Шумський, Микола Скрипник, Микола Хвильовий, Лесь Курбас, Михайло Бойчук, Олександр Довженко, Василь Липківський.</p> <p>Поняття та терміни: «неп», «трест», «індустріалізація», «коренізація», «автокефальна церква».</p>	<p>Розпізнавати на картосхемі зміни в адміністративно-територіальному устрої УСРР у 1921-1928 рр.</p> <p>Характеризувати складові непу, процес стабілізації економічного й соціального життя в Україні, національну релігійну та церковну політику в Україні, «коренізації» та її наслідки, особливості розвитку української культури.</p> <p>Визначати причини та наслідки вступу УСРР в СРСР; причини та особливості впровадження непу в Україні.; «коренізації», її вплив на суспільство та українську культуру.</p>
---	--

19. Утвердження тоталітарного режиму в 1929-1939 рр.

<p>Факти: Форсована індустріалізація, насильницька колективізація, ідеологізація суспільного і культурного життя в Україні. Радянська модернізація в Україні. Культ особи. Масові репресії. Голодомор 1932-1933 рр. в Україні – геноцид українського народу. Згортання українізації. Антицерковна кампанія.</p> <p>Дати: 1928/1929 -1932 р - перша</p>	<p>Розпізнавати на картосхемі основні індустріальні об'єкти, побудовані в роки перших п'ятирічок, райони, що найбільш постраждали від Голодомору.</p> <p>Характеризувати сутність політики форсованої індустріалізації та колективізації в Україні; взаємозв'язок між різними складовими економічної політики сталінського тоталітарного режиму (індустріалізація, колективізація, «культурна революція», масові репресії); зміни в соціальній структурі населення, особливості</p>
---	---

<p>п'ятирічка; 1928 р. – судовий процес у «Шахтинській справі»; 1929 р. - початок насильницької колективізації; 1929 р. – судовий процес у справі «Спілки визволення України (СВУ); 1932 - 1933 рр. - Голодомор в Україні; 1934 р. - перенесення столиці УСРР з Харкова до Києва; 1937 р. – ухвалення Конституції УРСР; 1937-1938 рр. – «Великий терор». Персоналії: Станіслав Косіор, Лазар Каганович, Максим Рильський, Павло Вірський, Григорій Верьовка. Поняття та терміни: «тоталітарний режим», «пятирічка», «форсована індустріалізація», «стаханівський рух», «колективізація», «розкуркулення», «закон про п'ять колосків», «Голодомор», «чорна дошка», «розстріляне відродження», «ГУЛАГ», «паспортна система», «соціалістичний реалізм (соцреалізм)».</p>	<p>культурного життя періоду. Визначати причини, джерела фінансування та наслідки політики форсованої індустріалізації та колективізації, масових репресій; причини та наслідки Голодомору 1932-1933 рр. Пояснювати взаємозв'язок між економічними перетвореннями та структурними змінами в суспільстві, масовими репресіями.</p>
---	---

20. ЗАХІДНА УКРАЇНА(1921-1939 РР.)

<p>Факти: Соціально-економічний розвиток українських земель у складі Польщі, Румунії, Чехословаччини. Суспільно-політичні рухи, радикалізація політичного життя в 1930-х роках. Карпатська Україна. Дати: 1920 р. – підписання Бессарабського протоколу, визнання країнами Антанти входження Бессарабії до складу Румунії; 1923 р. – визнання країнами Антанти входження Східної</p>	<p>Розпізнавати на картосхемі українські землі у складі Польщі, Румунії, Чехословаччини, територіальні межі Карпатської України. Характеризувати вплив міжнародної ситуації 1920-1930-х рр. на політику урядів Польщі, Румунії, Чехословаччини в українських землях, стан економіки, життя населення, освіти та культури, різні течії національного руху, діяльність політичних партій західноукраїнських земель у 1930-х роках. Визначати причини поділу</p>
---	--

<p>Галичини до складу Польщі; саморозпуск уряду ЗУНР; 1925 р. - утворення Українського національно-демократичного об'єднання (УНДО); 1929 р. - утворення Організації українських націоналістів (ОУН); 1930 р. - проведення польською владою політики «пацифікації». 1938 р. - надання автономії Підкарпатській Русі у складі Чехословаччини; 15 березня 1939 р. - проголошення незалежності Карпатської України. Персоналії: Євген Коновалець, Степан Бандера Андрій Мельник, Августин Волошин. Поняття та терміни: «осадництво», «пацифікація», «русинство», «Таємний університет», «політична еміграція».</p>	<p>українських земель між різними державами у 1920-1930-ті рр. та їх наслідки для суспільства; причини і наслідки діяльності політичних сил.</p>
--	--

21. УКРАЇНА ПІД ЧАС ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ (1939-1945 РР.)

<p>Факти: Початок Другої світової війни. Приєднання Західної України, Південної та Північної Бессарабії та Північної Буковини до складу УРСР. Напад нацистської Німеччини та її союзників на СРСР. Оборона Києва, Одеси, Севастополя. Поразки Червоної армії, Нацистський окупаційний режим. Голокост. Радянський партизанський рух. Діяльність ОУН. Утворення УПА. Польсько-український конфлікт. Створення Української повної визвольної ради (УГВР). Вигнання нацистських окупантів з території України. Депортація кримських татар та інших народів Криму (травень 1944 р.). Внесок українців у визволення народів Європи від нацизму. Завершення Другої світової війни</p>	<p>Розпізнавати на картосхемі українські землі, приєднані до УРСР 1939-1940-рр.; основні події, пов'язані з початком та завершенням вигнання з України нацистських загарбників та їх союзників; окупаційні зони, на які була поділена Україна; території активних дій різних течій руху Опору. Характеризувати суть гітлерівських планів «Барбаросса» та «Ост», нацистського «нового порядку», Голокост, діяльність радянського партизанського та українського визвольного рухів. Визначати наслідки радянсько-німецьких договорів 1939 р. для українських земель, політики радянської новоприєднаних до УРСР територій, причини поразок Червоної армії у 1941-1942 рр., основні результати та наслідки війни для України й українського народу, внесок</p>
---	--

Дати:

23 серпня 1939 р. - радянсько-німецький договір про ненапад («пакт Молотова – Ріббентропа»);

1 вересня 1939 р. - початок Другої світової війни;

17 вересня 1939 р. – вторгнення Червоної армії на територію Західної України;

червень 1940 р. - вторгнення Червоної армії на територію Бессарабії та Північної Буковини;

22 червня 1941 р. – напад Німеччини на СРСР;

30 червня 1941 р. - проголошення Акта відновлення Української Держави;

14 жовтня 1942 р. - створення Української повстанської армії (УПА);

грудень 1942 р. - початок вигнання нацистських окупантів зі всієї території України;

6 листопада 1943 р. - визволення Києва від нацистських окупантів;

січень - лютий 1944 р. - Корсунь-Шевченківська наступальна операція;

28 жовтня 1944 р. - завершення вигнання нацистських окупантів зі всієї території України;

9 травня 1945 р. - завершення Другої світової війни.

Персоналії:

Тарас Бульба (Боровець), Роман Шухевич, Іван Кожедуб, Олексій Берест, Кузьма Дерев'янка, Ярослав Стецько.

Поняття та терміни:

«радянська», «новий порядок», «План «Барбаросса», «мобілізація», «евакуація», «план «Ост», «Голокост», «колабораціонізм», «рух Опору», «Український штаб

українського народу в перемогу над Німеччиною та її союзниками.

Пояснювати наслідки найважливіших воєнних подій 1941- 1944 рр. на території України, депортацію кримських татар та інших народів Криму (травень 1944 р.).

партизанського руху (УГШР)», «похідні групи», «Поліська Січ», «Східний вал», «випалена земля», «депортація».

22. УКРАЇНА У ПЕРШІ ПОВОЄННІ РОКИ (1945- НА ПОЧАТКУ 1950-Х РР.)

<p>Факти: Участь УРСР зовнішній політиці Радянського Союзу, адміністративно-територіальні зміни. Відбудова. Голод в країні 1946-1947 рр. Радянізація західних областей України, боротьба ОУН і УПА. Придушення визвольного руху, Розгортання ідеологічних кампаній (боротьба з «українським /буржуазним націоналізмом», «низькопоклонством перед Заходом», «безродними космополітами» тощо). Культура і наука.</p> <p>Дати: 1945 р. - входження Закарпаття до складу УРСР; квітень 1945 р. - Україна - співзасновниця Організації об'єднаних Націй (ООН); березень 1946 р. - «саморозпуск» Української греко-католицької церкви (УГКЦ); 1946-1947 рр. - голод в Україні; квітень-липень 1947 р. - проведення польською владою операції «Вісла».</p> <p>Персоналії: Йосип Сліпий, Володимир Сосюра, Олесь Гончар.</p> <p>Поняття та терміни: «відбудова», «операція «Вісла», «ждановщина», «лисенківщина», «холодна війна».</p>	<p>Розпізнавати на картосхемі зміни в адміністративно-територіальному устрої України.</p> <p>Характеризувати зовнішньополітичну діяльність УРСР у повоєнні роки та політику влади щодо економічного, соціально-політичного, релігійного, культурного та повсякденного життя населення, хід операції «Вісла.</p> <p>Визначати особливості та наслідки проведення операції «Вісла», розгортання ідеологічних кампаній.</p> <p>Пояснювати причини, голоду в Україні і «саморозпуску» УГКЦ. ‘</p>
--	---

23. УКРАЇНА В УМОВАХ ДЕСТАЛІНІЗАЦІЇ (1953 -1964 РР.)

<p>Факти: Лібералізація суспільно-політичного життя УРСР в середині 1950-1960-х рр.: припинення масових репресій, часткова реабілітація. Зміни</p>	<p>Розпізнавати на картосхемі зміни в адміністративно-територіальному устрої України.</p> <p>Характеризувати сутність процесу лібералізації, спроби реформ</p>
--	--

<p>адміністративно-територіального устрою УРСР. Спроби реформування управління промисловістю та сільського господарства, соціальної сфери. Виникнення руху «шістдесятників», дисидентського руху наприкінці 1950 - на початку 1960-х рр. Культура і наука.</p> <p>Дати: 1953-1954 рр. - повстання політичних в'язнів в сталінських концтаборах. Ліквідація ГУЛАГу; лютий 1954 р. - входження Кримської області до складу УРСР; 1956 р. - XX з'їзд КПРС, засудження культу особи; 1957 р. - запуск першого штучного супутника Землі, початок «космічної ери». 1959 р. - утворення Української робітничо-селянської спілки; 1961 р. - перший політ людини в Космос (Юрій Гагарін).</p> <p>Персоналії: Левко Лук'яненко, Іван Світличий, Алла Горська, Іван Дзюба, Ліна Костенко, Євген Сверстюк, Василь Симоненко.</p> <p>Поняття та терміни: «десталінізація», «культ особи», «лібералізація», «політична реабілітація», «відлига», «раднаргоспи», «шістдесятники», дисидентство», «хрущовки».</p>	<p>управління економікою в середині 1950-1960-х рр., здобутки та особливості розвитку культури; сутність опозиційного руху.</p> <p>Визначати наслідки процесу лібералізації, реформ для українського суспільства, причини виникнення та значення опозиційного руху.</p> <p>Пояснювати причини та наслідки входження Кримської області до складу УРСР.</p>
--	---

24. УКРАЇНА В ПЕРІОД ЗАГОСТРЕННЯ КРИЗИ РАДЯНСЬКОЇ СИСТЕМИ (1965-1985 РР.)

<p>Факти: Політико-ідеологічна криза радянського ладу в Україні (середина 1960 - початок 1980-х рр.). Спроби економічних реформ у другій половині 1960-х рр. Здобутки і</p>	<p>Характеризувати зміни в політичному керівництві УРСР на початку 1970-х рр., ключові положення Конституції УРСР 1978 р., стан промисловості та сільського господарства, основні вимоги та</p>
---	--

<p>проблеми соціальної сфери. Культура і духовне життя. Русифікація. Опозиційний рух.</p> <p>Дати:</p> <p>1965 р. - реформи в сільському господарстві та промисловості («косигінська реформа»); перша хвиля арештів дисидентів;</p> <p>1972 р. - зміна політичного керівництва УРСР; масові арешти дисидентів;</p> <p>1976 р. - утворення Української Гельсінської групи.</p> <p>Персоналії: Валерій Марченко, Петро Григоренко, Микола Руденко, Василь Стус, В'ячеслав Чорновіл, Олег Антонов, Сергій Параджанов, Іван Миколайчук, Володимир Івасюк, Леонід Биков.</p> <p>Поняття та терміни: «застій», «номенклатура», «дефіцит», «розвинений соціалізм», «номенклатура», русифікація», «самвидав», «тамвидав», «правозахисник», «Конституція розвинутого соціалізму»</p>	<p>напрями опозиційного руху 1960-1970-х рр., явища у сфері культури, політику русифікації.</p> <p>Визначати причини політико-ідеологічної кризи радянського ладу в Україні, активізації опозиційного руху, здобутки та проблеми розвитку соціальної сфери.</p> <p>Пояснювати значення опозиційного руху.</p>
---	---

25. РОЗПАД РАДЯНСЬКОГО СОЮЗУ ТА ВІДРОДЖЕННЯ НЕЗАЛЕЖНОСТІ УКРАЇНИ (1985-1991 рр.)

<p>Факти:</p> <p>Початок «перебудови». Загострення соціально-економічної кризи. Рівень життя населення. Чорнобильська катастрофа. Зростання соціальної та національної активності українського суспільства наприкінці 1980-х рр. Загальноукраїнський страйк шахтарів. Політичні реформи. Формування багатопартійності, створення Народного руху України за перебудову, перші альтернативні вибори до Верховної Ради УРСР. Створення автономної Республіки Крим (12 лютого 1991 р.). Декларація про державний суверенітет України. Акт проголошення незалежності</p>	<p>Характеризувати зміст та основні напрями політики «перебудови», розгортання соціального та національного рухів, падіння авторитету КПУ, процес формування багатопартійності, зміст Декларації про державний суверенітет України та Акта проголошення незалежності, особливості соціально-економічного становища УРСР.</p> <p>Визначати причини та наслідки поглиблення економічної кризи, погіршення життєвого рівня населення; зв'язок між масовим національно-демократичним і дисидентським рухами, як різними формами українського визвольного</p>
--	--

<p>України. Проведення Всеукраїнського референдуму та виборів Президента України.</p> <p>Дати:</p> <p>квітень 1985 р. - початок «перебудови»;</p> <p>26 квітня 1986 р. - вибух на Чорнобильській АЕС;</p> <p>вересень 1989 р. - створення Народного руху України за перебудову;</p> <p>березень 1990 р. – проведення перших альтернативних виборів до Верховної Ради УРСР;</p> <p>16 липня 1990 р. - ухвалення Верховною Радою Декларації про державний суверенітет України;</p> <p>Жовтень 1990 р. – «Революція на граніті»;</p> <p>24 серпня 1991 р. - ухвалення Верховною Радою Акта проголошення незалежності України;</p> <p>1 грудня 1991 р. - проведення всеукраїнського референдуму та виборів Президента України. Обрання Президентом України Л.Кравчука</p> <p>Поняття та терміни: «перебудова», «гласність», «плюралізм», «багатопартійність», «суверенітет», «інфляція», «ринкові відносини», «референдум».</p>	<p>руху.</p> <p>Пояснювати причини розпаду і його наслідки для державотворення в Україні, розпаду СРСР і його наслідки для державотворення в Україні.</p>
---	--

26. УКРАЇНА В УМОВАХ НЕЗАЛЕЖНОСТІ

<p>Факти:</p> <p>Початок державотворчих процесів. Заснування Збройних Сил. Дострокові вибори до Верховної Ради та вибори Президента України. Затвердження державної символіки, формування інституту громадянства. Ухвалення Конституції 1996 р. та змін до неї. Приватизація. Лібералізація цін. Грошова реформа (1996 р.). Майнова диференціація суспільства. Інтегрування України в європейське і світове співтовариство.</p>	<p>Розпізнавати на картосхемі адміністративно-територіальні одиниці України (області, АРК, Київ, Севастополь).</p> <p>Характеризувати державотворчі процеси, зміни в політичному, соціально-економічному, національному, культурному житті, здобутки України на шляху інтеграції у європейський, світовий простір.</p> <p>Визначати основні тенденції суспільного розвитку України за часів незалежності. Пріоритети відновлення</p>
--	---

«Газові» та «торгівельні війни» з росією. Збройна агресія росії проти України.

Культура, наука, спорт та релігійне життя в незалежній Україні.

Дати:

6 грудня 1991 р. - заснування Збройних Сил України;

липень 1994 р. - обрання Л. Кучми Президентом України;

1995 р. – обрання України членом Ради Європи (РЄ);

28 червня 1996 р. - ухвалення Конституції України;

вересень 1996 р. - запровадження національної грошової одиниці - гривні;

жовтень-грудень 2004 р. - «Помаранчева революція», обрання Президентом України В. Ющенка;

2008 р. - вступ України до Світової організації торгівлі (СОТ);

січень 2010 р. - обрання В. Януковича Президентом України;

листопад 2013 - лютий 2014 рр. - «революція Гідності», повалення режиму В. Януковича;

14 квітня 2014 року до 30 квітня 2018 – проведення АТО

червень 2014 р. - обрання П. Порошенка Президентом України;

2014 р.- підписання Україною Угоди про асоціацію з Європейським Союзом (ЄС);

вересень 2014 р., лютий 2015 р. - Мінські угоди;

30 квітня 2018 — 24 лютого 2022 року – проведення ООС;

24 лютого 2022 року – повномасштабне вторгнення рф.

Поняття та терміни:

«корупція», «тіньова економіка», «Помаранчева революція»,

«Євромайдан», «Небесна сотня», «революція Гідності», «сепаратизм»,

територіальної цілісності Української державності.

Пояснювати причини європейської інтеграції України.

«антитерористична операція», «анексія», «тимчасово окупована територія», «кіборги», «волонтерський рух», «люстрація», «поліконфесійність».	
---	--

ПЕРЕЛІК ПАМ'ЯТОК АРХІТЕКТУРИ ТА ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА, ОБОВ'ЯЗКОВИХ ДЛЯ РОЗПІЗНАВАННЯ АБІТУРІЄНТАМИ*

Українські землі в XVI ст.

Архітектура

30. Церква Зішестя Святого Духа в Потеличі. 1502 .
31. Ансамбль Успенської церкви у Львові: церква Успіння. 1591—1629; вежа Корнякта. 1573-1578; каплиця Трьох святих. 1578.
32. Ансамбль площі Ринок у Львові: Чорна Кам'яниця. Кінець XVI ст.; будинок Корнякта 1580.
33. Острозький замок. Кругла (Нова) вежа. Кінець XVI ст.

Образотворче мистецтво

34. Ікона «Успіння Богородиці». 1547. О. Горошковим.
35. Мініатюри Пересопницького Євангелія. 1556-1561.
36. Євангеліст Лука. Гравюра з львівського «Апостола» 1574.

Українські землі в першій половині XVII ст.

Архітектура

37. Ансамбль Кафедрального костелу у Львові: каплиця Боїмів. 1609-1617.
38. Замок у Підгірцях (Львівська обл.). 1635-1640.
39. Іллінська церква в Суботові. 1653.

Образотворче мистецтво

40. Портрет Петра Конашевича-Сагайдачного з книги «Вірші на жалісний погреб шляхетного рицаря Петра Конашевича-Сагайдачного». 1622.
41. Портрет князя Криштофа Збарзького. Після 1622.

Українські землі в 1660-х -1680-х роках

Архітектура

42. Троїцький собор Троїцько-Іллінського монастиря в Чернігові. 1679-1689.
43. Покровський собор у Харкові. 1689.

Образотворче мистецтво

- 44-. Портрет Богдана Хмельницького В. Гондіуса. Середина XVII ст.
45. Ікона «Покров Богородиці» (з портретом гетьмана Богдана Хмельницького). Перша половина XVIII ст.

Українські землі наприкінці XVII - у першій половині XVIII ст.

Архітектура

46. Оборонна синагога в Жовкві. 1692-1698.
47. Георгіївська церква Видубицького монастиря в Києві. 1696-1701.

48. Преображенська церква у Великих Сорочинцях. 1732.

Образотворче мистецтво

49. Ікона «Вознесіння Христове» з іконостасу церкви Воздвиження Чесного Кондзелевич.

50. Гравюра «Іван Мазепа серед своїх добрих справ». 1706.1. Мигура.

Українські землі в другій половині XVIII ст.

Архітектура

51. Собор святого Юра у Львові. 1746-1762.

52. Андріївська церква у Києві. 1747-1757.

53. Ратуша в Бучачі. 1751.

54. Покровська церква в Києві. 1766.

55. Троїцький собор у Новомосковську. 1773-1778. Майстер Я. Погребняк.

56. Успенський собор Почаївської лаври. 1771-1783.

57. Палац Кирила Розумовського в Батурині. 1799-1803. Сучасний вигляд.

Образотворче мистецтво

58. Скульптурна група святого Юрія змієборця на фасаді собору святого Юра у Львові. Скульптор Й. Пінзель

Українські землі у складі Російської та Австрійської імперій у першій половині XIX ст.

Архітектура

59. Будівля Київського університету. 1837-1843.

Образотворче мистецтво

60. Скульптурна група святого Юрія змієборця на фасаді собору святого Юра у Львові. Скульптор И. Пінзель.

61. Картина «Дівчина з Поділля». В. Тропінін.

62. Картини «Автопортрет» (1840), «Катерина» 1842, офорти з серії «Живописна Україна» Т. Шевченко.

63. Пам'ятник князю Володимирі в Києві. 1850-1853.

64. Пам'ятник градоначальнику та генерал-губернатору А. де Рішельє в Одесі. Скульптор І. Мартос. 1828.

65. Картина «Садиба Г. Тарновського в Качанівці» В. Штернберг. 1837.

Українські землі у складі Російської та Австрійської (Австро-Угорської) імперії у другій половині XIX ст.

Архітектура

66. Резиденція православних митрополитів Буковини і Далмації в Чернівцях. 1864-1873.

67. Володимирський собор у Києві. 1862-1896.

68. Будівля оперного театру в Одесі. 1883-1887.

69. Будинок з химерами в Києві. 1901-1903.

70. Будинок Полтавського губернського земства. 1903-1908.

71. Будинок страхового товариства «Дністер» у Львові. 1905-1906.

Образотворче мистецтво

72. Пам'ятник Богдану Хмельницькому в Києві. 1888. Скульптор М. Микешин
73. Картина «Запорожці пишуть листа турецькому султанові». 1880-1891. Репін.
74. Картина «Козаки в степу». 1890. С. Васильківський.
75. Картина «Святочне Ворожіння». 1888. М. Пимоненко.
76. Картина «Дівчина в червоному капелюсі». 1902-1903. О. Мурашко.
77. Картина «Портрет Лесі Українки». 1900. І. Труш.

Українське мистецтво ХХ ст.

Архітектура

77. Будівля Держпрому в Харкові. 1925-1928.
78. Будівля Верховної Ради УРСР в Києві. 1936-1939.

Образотворче мистецтво .

79. «Еней та його військо». 1919. Г. Нарбут.
80. Літографія «Гуцул з квіткою», естамп «Карпатська мати». 1923. В. Касіян.
81. Картина «Життя». Триптих (Любов. Сім'я. Повернення). 1925-1927. Ф. Кричевський.
82. Пам'ятник Тарасові Шевченку в Ромнах. 1918. Скульптор І.Кавалерідзе.
83. Картина «Бій Богуна з Чарнецьким під Монастирищем в 1653 р.» (1931). М. Самокиш.
84. Картина «Хата в Богданівні» (1955). К. Білокур.
85. Картина «Хліб» (1949). Т. Яблонська.
86. Картина «Гороховий звір» (1971), М. Приймаченко.
87. Пам'ятник засновникам Києва (Кий, Щек, Хорив і сестра їх Либідь). Скульптор В. Бородай.

Список персоналій для візуального розпізнавання

1. Василь-Костянтин Острозький
2. Петро Конашевич-Сагайдачний
3. Петро Могила
4. Богдан Хмельницький
5. Петро Дорошенко
6. Іван Мазепа
7. Кирило Розумовський
8. Григорій Сковорода
9. Іван Котляревський
10. Микола Костомаров
11. Пантелеймон Куліш
12. Тарас Шевченко
13. Маркіян Шашкевич
14. Володимир Антонович
15. Михайло Драгоманов
16. Павло Чубинський
17. Микола Лисенко
18. Іван Франко
19. Агатангел Кримський

20. Леся Українка
21. Соломія Крушельницька
22. Микола Міхновський
23. Андрей Шептицький
24. Михайло Грушевський
25. Володимир Винниченко
26. Павло Скоропадський
27. Євген Петрушевич
28. Симон Петлюра
29. Нестор Махно
30. Олександр Довженко
31. Євген Коновалець
32. Степан Бандера
33. Андрій Мельник
34. Сидір Ковпак
35. Роман Шухевич
36. Йосип Сліпий
37. Микита Хрущов
38. Олесь Гончар.
39. Василь Стус
40. В'ячеслав Чорновіл
41. Сергій Параджанов

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

Підручники:

1. Струкевич О.К., Романюк І.М., Дровозюк С.І. Історія України: Підручн. для 11 кл. загальноосвіт. навч. закл. (рівень стандарту, академічний рівень). - К.: Грамота, 2011. - 320 с.: іл.
2. Кульчицький С.В. Історія України: підруч. для 11 кл. загальноосвіт. навч. закл.: рівень стандарту, академічний рівень / С.В.Кульчицький, Ю.Г.Лебедєва. - К.: Генеза, 2011. - 304 с.: іл., карти.
3. Пометун О. І. Історія України : підруч. для 11 кл. загальноосвіт. навч. закл.: рівень стандарту, академічний рівень / О. І. Пометун, Н. М. Гупан. — Харків : Сиція, 2012. — 336 с. : іл.
4. Кульчицький С.В. Історія України: підруч. для 11 кл. загальноосвіт. навч. закл. : рівень стандарту, академічний рівень / С.В. Кульчицький, Ю.Г. Лебедєва. - К. : Генеза, 2011. - 304 с. : іл., карти.
5. Аркас М. Історія України-Русі / упоряд. Р. Коваль Київ : Наш Формат, 2020. 52 с.
6. Бойко О. Д. Історія України : підручник / ред. Г. А. Теремко. 8-е вид., перероб., допов. Київ : Академія, 2021. 637.
7. Бондаренко Ю., Кравченко В. Історія України : курс лекцій. Київ : Вид. дім «Логос», 2018. 352 с.
8. Галаган В., Кравченко Т. Історія України : навч. посіб. Київ : Вид-во «Шкільний світ», 2019. 416 с.
9. Даниленко В. М., Смольницька М. К. Підручник з Історії України: технологія творення. Досвід – 2019 : аналітична доповідь. Вінниця, ТОВ «ТВОРИ», 2020. 76 с.
10. Даниленко В., Гіріна І. Україна в ХХ столітті: історія і сьогодення. Київ : Вид-во «Академвидав», 2020. 720 с.
11. Дорошко М. С. Історія України. Події. Постаті. Явища : курс лекцій / Київ : Саміт-книга, 2021. 46 с.
12. Крижанівська О., Семеніхіна Т. Історія України. Київ : Вид. дім «Освіта», 2018. 440 с.
13. Міщенко В., Ковальчук І. Історія України: від найдавніших часів до сьогодення. Київ : Вид. дім «Основа», 2020. 672 с.
14. Міщенко О., Грек О. З історії України. Новий час : підруч. для студентів вищих навч. закладів. Київ : Ліра-к, 2021. 512 с.
15. Павленко О., Козирєва Т. Історія України : конспект лекцій. Київ : Вид-во «Фенікс», 2022. 384 с.
16. Пилипенко В., Ткаченко О. Україна: історія та сучасність. Київ : Вид-во «Ранок», 2021. 528 с.
17. Симоненко С., Блощинська І. Історія України: історія та сьогодення. Київ : Вид-во «Освітня книга», 2022. 448 с.
18. Сисоєва С., Малишевська Т. Історія України: з давніх часів до сучасності. Київ : Генеза, 2019. 672 с.

Навчальні посібники, інші дидактичні та методичні матеріали:

1. Власов С.В., Кульчицький С.В. Історія України. Комплексне видання. ЗНО 2017. - К., Літера. - 368 с.
2. Панчук І. Історія України. Комплексна підготовка до зовнішнього незалежного оцінювання. Авт: Вид-во: Підручники і посібники. - 2017. – 480 с.
3. Греченко В. А. Історія української культури : навч. посіб. для студентів вищих навч. закладів. Київ : Кондор, 2018. 351 с.
4. Зінкевич Р. Д., Ратушна О. М., Нагірняк А. Я. Історія державності та культури України : навч. посіб. / нац. Ун-т «Львівська політехніка»; ред. О. Дубик. Львів : Вид-во Львівської політехніки, 2020. 238 с.

УКРАЇНСЬКА МОВА

Метою співбесіди з української мови є виявлення рівня сформованості мовної компетентності вступника, визначення відповідності навчальних досягнень учня освітньому стандарту.

Програма передбачає перевірку сформованих в абітурієнтів знання та загально предметних мовних умінь:

- адекватно самостійно оцінювати правильність виконання дій і вносити необхідні корективи у виконання завдань;
- комунікативні – володіння усним і писемним мовленням; уміння налагоджувати спілкування; чути і розуміти інших, з повагою ставитися до чужих думок; брати участь у діалозі тощо.

Абітурієнти мають знати визначення термінів і понять та оперувати ними, співвідносити з письменницькою діяльністю певних літературних діячів, епохою тощо.

Матеріал програми розподілено за такими розділами: «Українська мова» («Фонетика. Графіка», «Лексикологія. Фразеологія», «Будова слова. Словотвір», «Морфологія», «Синтаксис», «Стилістика», «Орфоепія», «Орфографія»).

Тестові завдання вступного випробування з української мови мають на меті визначення можливості вступників засвоювати відповідні фахові навчальні програми для здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр».

1. Фонетика. Графіка

Фонетика як розділ мовознавчої науки про звуковий склад мови. Звуки мови й звуки мовлення. Голосні й приголосні звуки. Приголосні тверді і м'які, дзвінкі і глухі. Позначення звуків мовлення на письмі. Алфавіт. Співвідношення звуків і букв. Звукове значення букв *я, ю, є, ї, щ*. Склад. Складоподіл. Наголос, наголошені й ненаголошені склади. Уподібнення приголосних звуків. Найпоширеніші випадки чергування голосних і приголосних звуків. Основні випадки чергування *у-в, і-й*.

2. Лексикологія. Фразеологія

Лексикологія як учення про слово. Ознаки слова як мовної одиниці. Лексичне значення слова. Багатозначні й однозначні слова. Пряме та переносне значення слова. Омоніми. Синоніми. Антоніми. Лексика української мови за походженням. Власне українська лексика. Лексичні запозичення з інших мов. Загальноживані слова. Професійна, діалектна, розмовна лексика. Терміни. Лексика української мови з погляду активного й пасивного вживання. Застарілі й нові слова (неологізми). Нейтральна й емоційно забарвлена лексика. Поняття про стійкі сполуки слів і вирази. **Фразеологізми**. Приказки, прислів'я, афоризми.

3. Будова слова. Словотвір

Будова слова. Основа слова й закінчення. Значущі частини слова: корінь, префікс, суфікс, закінчення.

Словотвір. Твірні основи при словотворенні. Основа похідна й непохідна. Основні способи словотворення в українській мові: префіксальний, префіксально-суфіксальний, суфіксальний, безсуфіксальний, складання слів або основ, перехід з однієї частини мови в іншу. Основні способи творення іменників, прикметників, дієслів, прислівників. Складні слова. Способи їх творення. Сполучні голосні [о], [е] у складних словах.

4. Морфологія

Морфологія як розділ мовознавчої науки про частини мови.

Іменник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Іменники власні та загальні, істоти й неістоти. Рід іменників: чоловічий, жіночий, середній. Іменники спільного роду. Число іменників. Іменники, що вживаються в обох числових формах. Іменники, що мають лише форму однини або лише форму множини. Відмінки іменників. Відміни іменників: перша, друга, третя, четверта. Поділ іменників першої та другої відмін на групи. Особливості вживання та написання відмінкових форм. Букви *-а(-я)*, *-у(-ю)* в закінченнях іменників другої відміни. Відмінювання іменників, що мають лише форму множини. Невідмінювані іменники в українській мові. Написання і відмінювання чоловічих і жіночих імен по батькові.

Прикметник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди прикметників за значенням: якісні, відносні та присвійні. Явища взаємопереходу прикметників з одного розряду в інший. Якісні прикметники. Ступені порівняння якісних прикметників: вищий і найвищий, способи їх творення (проста та складена форми). Зміни приголосних при творенні ступенів порівняння прикметників. Повні й короткі форми якісних прикметників. Особливості відмінювання прикметників (тверда та м'яка групи).

Числівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди числівників за значенням: кількісні (на позначення цілих чисел, дробові, збірні) й порядкові. Групи числівників за будовою: прості й складені. Типи відмінювання кількісних числівників:

- 1) *один, одна;*
- 2) *два, три, чотири;*
- 3) *від п'яти до двадцяти, тридцять, п'ятдесят ... вісімдесят;*
- 4) *сорок, дев'яносто, сто;*
- 5) *двісті – дев'ятсот;*
- 6) *нуль, тисяча, мільйон, мільярд;*
- 7) збірні;
- 8) дробові.

Порядкові числівники, особливості їх відмінювання.

Особливості правопису числівників.

Займенник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Співвіднесеність займенників з іменниками, прикметниками й

числівниками. Розряди займенників за значенням: особові, зворотний, присвійні, вказівні, означальні, питальні, відносні, неозначені, заперечні. Особливості їх відмінювання. Творення і правопис неозначених і заперечних займенників.

Дієслово як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Форми дієслова: дієвідмінювані, відмінювані (дієприкметник) і незмінні (інфінітив, дієприслівник, форми на *-но*, *-то*). Безособові дієслова. Види дієслів: доконаний і недоконаний. Творення видових форм. Часи дієслова: минулий, теперішній, майбутній. Способи дієслова: дійсний, умовний, наказовий. Творення форм умовного і наказового способів дієслів. Словозміна дієслів I і II дієвідміни. Особові і числові форми дієслів (теперішнього і майбутнього часу й наказового способу). Родові і числові форми дієслів (минулого часу й умовного способу). Чергування приголосних в особових формах дієслів теперішнього і майбутнього часу.

Дієприкметник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Активні і пасивні дієприкметники. Творення активних і пасивних дієприкметників теперішнього й минулого часу. Відмінювання дієприкметників. Дієприкметниковий зворот. Безособові форми на *-но*, *-то*.

Дієприслівник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Дієприслівники доконаного й недоконаного виду, їх творення. Дієприслівниковий зворот.

Прислівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди прислівників за значенням. Ступені порівняння прислівників: вищий і найвищий. Зміни приголосних при творенні прислівників вищого та найвищого ступенів. Правопис прислівників на *-о*, *-е*, утворених від прикметників і дієприкметників. Написання прислівників разом і через дефіс.

Прийменник як службова частина мови. Групи прийменників за походженням: непохідні (первинні) й похідні (вторинні, утворені від інших слів). Групи прийменників за будовою: прості, складні й складені. Зв'язок прийменника з непрямыми відмінками іменника.

Сполучник як службова частина мови. Групи сполучників за значенням і синтаксичною роллю: сурядні (єднальні, протиставні, розділові) й підрядні (часові, причинові, умовні, способу дії, мети, допустові, порівняльні, з'ясувальні, наслідкові). Групи сполучників за вживанням (одиничні, парні, повторювані) та за будовою (прості, складні, складені).

Частка як службова частина мови. Групи часток за значенням і вживанням: формотворчі, словотворчі, модальні.

Вигук як частина мови. Групи вигуків за походженням: непохідні й похідні. Значення вигуків. Звуконаслідувальні слова.

5. Синтаксис

Завдання синтаксису. Словосполучення й речення як основні одиниці синтаксису. Підрядний і сурядний зв'язок між словами й частинами складного речення.

Словосполучення. Головне й залежне слово в словосполученні. Типи словосполучень за морфологічним вираженням головного слова. Словосполучення непоширені й поширені.

Речення як основна синтаксична одиниця. Граматична основа речення. Порядок слів у реченні. Види речень у сучасній українській мові: за метою висловлювання (розповідні, питальні й спонукальні); за емоційним забарвленням (окличні й неокличні); за будовою (прості й складні); за складом граматичної основи (двоскладні й односкладні); за наявністю чи відсутністю другорядних членів (непоширені й поширені); за наявністю необхідних членів речення (повні й неповні); за наявністю чи відсутністю засобів ускладнення (однорідних членів речення, вставних слів, словосполучень, речень, відокремлених членів речення, звертання).

Просте двоскладне речення. Підмет і присудок як головні члени двоскладного речення. Особливості узгодження присудка з підметом. Способи вираження підмета. Типи присудків: простий і складений (іменний і дієслівний). Способи їх вираження.

Другорядні члени речення у двоскладному й односкладному реченні. Означення узгоджене й неузгоджене. Прикладка як різновид означення. Додаток. Типи обставин за значенням. Способи вираження означень, додатків, обставин. Порівняльний зворот. Функції порівняльного звороту в реченні (обставина способу дії, присудок).

Односкладні речення. Граматична основа односкладного речення. Типи односкладних речень за способом вираження та значенням головного члена: односкладні речення з головним членом у формі присудка (означено-особові, неозначено-особові, узагальнено-особові, безособові) та односкладні речення з головним членом у формі підмета (називні). Способи вираження головних членів односкладних речень. Розділові знаки в односкладному реченні.

Речення з однорідними членами. Узагальнюючі слова в реченнях з однорідними членами. Речення зі звертанням. Звертання непоширені й поширені. Речення зі вставними словами, словосполученнями, реченнями, їх значення. Речення з відокремленими членами. Відокремлені означення, прикладки – непоширені й поширені. Відокремлені додатки, обставини. Відокремлені уточнюючі члени речення. Розділові знаки в реченні з однорідними членами.

Складне речення. Ознаки складного речення. Засоби зв'язку простих речень у складному:

- 1) інтонація та сполучники або сполучні слова;
- 2) інтонація.

Типи складних речень за способом зв'язку їх частин: сполучникові й безсполучникові. Сурядний і підрядний зв'язок між частинами складного речення.

Складносурядне речення. Єднальні, протиставні та розділові сполучники в складносурядному реченні. Сміслові зв'язки між частинами складносурядного речення.

Складнопідрядне речення, його будова. Головне й підрядне речення. Підрядні сполучники й сполучні слова як засоби зв'язку у складнопідрядному реченні. Основні види підрядних речень: означальні, з'ясувальні, обставинні (місця, часу, способу дії та ступеня, порівняльні, причини, наслідкові, мети, умовні, допустові). Складнопідрядні речення з кількома підрядними, їх типи за характером зв'язку між частинами:

- 1) складнопідрядні речення з послідовною підрядністю;
- 2) складнопідрядні речення з однорідною підрядністю;
- 3) складнопідрядні речення з неоднорідною підрядністю.

Безсполучникове складне речення. Типи безсполучникових складних речень за характером смислових відношень між складовими частинами-реченнями:

- 1) з однорідними частинами-реченнями (рівноправними);
- 2) з неоднорідними частинами (пояснюваною і пояснювальною). Розділові знаки в безсполучниковому складному реченні.

Складні речення з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку.

Способи відтворення чужого мовлення. Пряма й непряма мова. Речення з прямою мовою. Слова автора. Заміна прямої мови непрямою. Цитата як різновид прямої мови. Діалог.

6. Стилїстика

Стилї мовлення (розмовний, науковий, художній, офіційно-діловий, публіцистичний), їх основні ознаки, функції.

7. Орфоепія

Вимова голосних (наголошених і ненаголошених). Вимова приголосних звуків:

- 1) [дж], [дз], [дз'];
- 2) [г];
- 3) [ж], [ч], [ш], [дж];
- 4) груп приголосних (уподібнення, спрощення);
- 5) м'яких приголосних;
- 6) подовжених приголосних.

Вимова слів з апострофом.

8. Орфографія

Правопис літер, що позначають ненаголошені голосні [е], [и], [о] в коренях слів. Спрощення в групах приголосних. Сполучення *йо*, *ьо*. Правила вживання м'якого знака. Правила вживання апострофа. Подвоєння букв на позначення подовжених м'яких приголосних і збігу однакових приголосних звуків. Правопис префіксів і суфіксів. Позначення чергування приголосних звуків на письмі. Правопис великої літери. Лапки у власних назвах. Написання слів іншомовного походження. Основні правила переносу слів з рядка в рядок.

Написання складних слів разом і через дефіс. Правопис складноскорочених слів. Написання чоловічих і жіночих імен по батькові, прізвищ. Правопис відмінкових закінчень іменників, прикметників. Правопис *н* та *ни* у прикметниках, дієприкметниках, *не* з різними частинами мови. Особливості написання числівників. Написання окремо (сполучень прислівникового типу), разом і через дефіс (прислівників, службових частин мови, вигуків).

Перелік слів із правильним наголосом до НМТ-2024

Перелік слів з нормативним наголосом, які треба вивчити для успішного складання зовнішнього незалежного оцінювання (національного мультипредметного тесту) з української мови 2024 року. Цей перелік визначений програмою ЗНО з української мови та літератури, затвердженою наказом Міністерства освіти і науки України №696 від 26.06.2018 року.

А

агронОмія

алфАвІт

Аркушик

асиметрІя

Б

багаторазОвий

безпринціПний

бЕшкет

блАговіст

близькИй

болотИстий

борОдавка

босОніж

боЯзнь

бурштинОвий

бюлетЕнь

В

вАги (у множині)

вантажІвка

веснЯнИй

вИгода (користь)

вигОда (зручність)

видАння

визвОльний

вимОга

вИпадок

вирАзний
 вИсіти
 вИтрата
 вишИваний
 відвезТИ
 відвестИ
 вІдгомін
 віднестИ
 вІдомість (список)
 відОмість (повідомлення, дані, популярність)
 вІрші
 віршовИй
 вітчИм
 Г

гальмО, гАльма
 глядАч
 горошИна
 граблІ
 гуртОжиток
 Д

данИна
 дАно
 децимЕтр
 дЕщиця
 де-Юре
 джерелО
 дИвлячись
 дичАвіти
 діалОг
 добовИй
 добУток
 довезТИ
 довестИ
 довІдник
 доГмат
 донестИ
 дОнька
 дочкА
 дрОва
 Е

експЕрт
 Є

єретИк
Ж

жалюзІ
З

завдАння
завезТИ
завестИ
зАвжди
завчасУ
зАгадка
заіржАвілий
заіржАвіти
закінчИти
зАкладка (у книзі)
зАкрутка
залишИти
замІжня
занестИ
зАпонка
заробІток
зАставка
зАстібка
застОпорити
звИсока
здАлека
зібрАння
зобразИти
зОзла
зрАння
зрУчний
зубОжіння
І

індУстрія
К

кАмбала
каталОг
квартАл
кИшка
кіломЕтр
кінчИти

кОлесо
кОлія
кОпчений (дієприкметник)
копчЕний (прикметник)
корИсний
кОсий
котрИй
крицЕвий
крОїти
кропивА
кулінАрія
кУрятина
Л

лАте
листоПад
літОпис
лЮстро
М

мАБУть
магістЕрський
мАркетинг
мерЕжа
металУргія
мілімЕтр
Н

навчАння
нанестИ
напІй
нАскрізний
нАчинка
ненАвидіти
ненАвисний
ненАвисть
нестИ
нІздря
новИй
О

обіцЯнка
обрАння
обрУч (іменник)
одинАдцять

одноразОвий
 ознАка
 Олень
 оптОвий
 осетЕр
 отАман
 Оцет
 П

павИч
 партЕр
 пЕкарський
 перевезтИ
 перевестИ
 перЕкис
 перелЯк
 перенестИ
 перЕпад
 перЕпис
 піалА
 підданий (дієприкметник)
 піддАний (іменник, істота)
 підлітковий
 пізнАння
 пітнИй
 піцЕрія
 пОдруга
 пОзначка
 пОмилка
 помІщик
 помОвчати
 понЯття
 порядкОвий
 посерЕдині
 привезтИ
 привестИ
 прИморозок
 принестИ
 прИчіп
 прОділ
 промІжок
 псевдонІм
 Р

рАзом

рЕмiнь (пояс)
рЕшето
рИнковий
рiвнИна
роздрiбнИй
рОзпiрка
рукОпис
руслО
С

сантимЕтр
свЕрдло
серЕдина
сЕча
симетрIя
сiльськогосподАрський
сiмдесЯт
слИна
солломИнка
стАтуя
стовiдсОтковий
стрибАти
Т

текстовИй
течiЯ
тИгровий
тисОвий
тiм'янИй
травестIя
тризУб
тУлуб
У

український
уподОбання
урочИстий
усерЕдині
Ф

фартУх
фаховИй
фенОмен
фОльга
фОрзац

Х

хАос (у міфології: стихія)

хаОс (безлад)

Ц

цАрина

цемЕнт

цЕнтнер

ціннИк

Ч

чарівнИй

черговИй

читАння

чорнОзем

чорнОслив

чотирнАдцять

Ш

шляхопровІд

шовкОвий

шофЕр

Щ

щЕлепа

щИпці

щодобовИй

Я

ярмаркОвий

Питання вступного іспиту з дисципліни «Українська мова»

1. Поясніть випадки спрощення у словах на письмі.

Завдання 1:

Знайдіть помилки в написанні слів:

виїзний, форпостний, студенський, тижневий, ненависний, хворостняк, доблесний, піанісіці, шістдесят, вісник, перехрестний, компостний, проїздний, аспірантський, пестливий.

Завдання 2:

Виправте орфографічну помилку в реченнях:

Здолати втому допоможе контрастний душ.
 Заповідники сприяють охороні рідкісної флори.
 Відбулася позачергова сесія обласної ради.
 Через замети ми безвиїзно просиділи в селі.
 Ви можете під'єднати швидкісний Інтернет.

2. Наголошення слів. Випадки подвійного наголосу.

Завдання 1:

Поставте наголос у запропонованих словах. Виберіть ті, що мають подвійний наголос.

Сантиметр, апостроф, виховання, кидати, квартал, прямий, виховний, вихований, горошина, дрова, косий, олень, рукопис, фартух, фарфор, кропива, одинадцять, радий, іграшка, апартаменти, циган, дворище, човгати, статуя, документ, каталог, дворовий, сімдесят, відповіді, верба, задобрити, ведеи, разом, колесо, втрутитися, бесіда, веретено, вітчим, перепис, шелеснути, кривий, решето, фаховий, чорнослив, шовковиця, запитання, запит, локшина, бажаність, дзвонять, коромисло, столяр, ласкавий, принесу, прийде, договір.

Завдання 2:

З'ясуйте, у якому рядку наголос падає на другий склад в усіх словах

- Зібрання, дитинство, видовбувач
- Олень, дрова, дванадцять
- Каталог, тенор, громадський
- Грязьовий, хоробрий, дієвість
- Жолуддя, навскоки, оббивний

3. Випадки уподібнення звуків.

Завдання 1:

Підкреслена буква позначає однаковий звук у кожному слові якого рядка?

- А** засвітити, зломити, зчищати
Б садочок, футболіст, дивин
В короттиший, виттрачати, позатторік
Г царювати, цимбаліст, цікавий
Д анекдот, покрівля, краяти

Завдання 2:

Підкреслена літера позначає той самий звук в усіх словах якого рядка?

- А** шум, дившся, сидиш
Б кт, тримати, агентство
В морозз, просьба, зля
Г сяйво, вісті, засіяний
Д вужчий, джміль, журнал

4. Вживання прийменників, їх значення.

Завдання 1:

Виправте словосполучення, у складі яких прийменник ПО вжито недоречно або помилково.

Завдання по мові; мешкати по вулиці; автобус по замовленню; по кордону; методичні рекомендації по вивченню авторського права; операція по приватизації; комісія по перевірці фактів...; комітет по освіті й культурі; документи по розслідуванню справи; розіслали запит по міністерствах.

Завдання 2:

Відредагуйте подані речення, правильно вживаючи прийменники.

1. Гра переноситься із-за погодних обставин.
2. Ви повинні діяти згідно розпорядження керівництва.
3. Обов'язково ознайомтеся з інструкцією по техніці безпеки.
4. Відповідно наказу аудиторська фірма перевірила звітність банку.
5. Неподалік зупинився автобус по заказу.
6. На протязі тижня довелося змінювати плани.

5. Випадки вживання прийменників.

Завдання 1:

Поставте пропущені У, В.

... дужках наведено ставки з урахуванням капіталізації; знайшов ... полі; взяли ... аптеці; зустріли ... Львові; бачила ... метро; ... мене їх немає; бачили ... очах; Я знаю: ... таких справах не завжди все й зрозумієш; кинула ... яр; зайшла ... воду; зайшли ... урочище; заніс ... дім; розмовляли ... кімнаті; прийшов ... гості; ... Угорщину поїхали; одягнувся ... святковий одяг; була ... садку; завжди ... твоєму столі; потонули ... хвилях; побачити ... Вінниці.

Завдання 2:

Визначте, у якому рядку допущено граматичну помилку під час перекладу.

1. При Вашей помощи – при Вашій допомозі.
2. Специалист по экономике – фахівець з економіки.
3. При опасности – у разі небезпеки.
4. Битва при Жёлтых Водах – битва на Жовтих Водах.
5. В честь праздника – на честь свята.

6. Правила чергування звуків У-В.

Завдання 1:

Виправте, де потрібно, помилки в чергуванні У-В.

Сидимо в вагоні; Не спитавши броду, не лізть у воду (укр. прислів'я); Хлопчик вволю награвся; Велике значення в формуванні характеру має самовиховання; Забіг в фое; Діти побували в Львові; Він жив у Львові; Поринути у звучання пісні; Лікар глянув у звужені очі хворого; Прожили рік (роки) у своїй хаті; Постукали в двері; Юнак переміг у двоборстві; Коріння вросло у тверду землю; Чужинці живуть у твоєму будинку; Хлопці служили у гвардії; Лікар побував в Гвінеї; Схили гори одягнені у хвою;

Промінчик заграв у хвилях.

Завдання 2:

Виправте, де потрібно, помилки в чергуванні І-Й.

Нема вже тієї хатини. І я в сивині, як у сні (Д. Павличко);

Й долом геть собі село понад водою простяглось (Т. Шевченко);

У садку співали Ольга і Андрій;

Навчас баєчка великого і малого (Л. Глібов).

7. Лексичне значення слів.

Завдання 1:

Знайдіть та виправте лексичні помилки:

вірно кохати, приймати участь, впадати у вічі, трапляються недоліки, являється у сні, вітальна адреса, екзаменаційний квиток, вступати в університет, святкові міроприємства, дипломатичні стосунки, невірний номер, завдати шкоди, перевести кошти, матеріальне становище, підводити підсумки.

Завдання 2:

Лексичної помилки НЕМАЄ в реченні

А На лекціях з етики професор розповідав студентам, як тактичніше вчинити в тій чи тій не надто приємній ситуації.

Б Імунологи прогнозують, що останні місяці року будуть удачними для укріплення здоров'я.

В На симпозіум поїде чисельна група науковців, які брали участь у досліді цієї теми.

Г На конференцію запросили різних за фахом лікарів: від хірургів до реабілітації.

Д У тендітних руках балерини – оберемок червоних троянд, і це найвища оцінка її роботи в новому спектаклі.

8. Дайте визначення таких термінів: «синоніми», «антоніми», «омоніми», «пароніми», «історизми», «архаїзми», наведіть приклади таких слів.

Завдання 1:

Поясніть значення паронімів:

Вдача і удача.

Веліти і воліти.

Виборний і виборчий.

Відчуття і почуття.

Воєнний і військовий.

Впізнавати і пізнавати

Грати роль і відігравати роль.

Гривна і гривня.

9. Визначте поняття «фразеологізм», наведіть приклади фразеологізмів, поясніть їх значення.

Завдання 1:

Фразеологічний зворот ужито в якому реченні?

- А За Дніпром небо ясно палало всіма кольорами веселки.*
- Б Минає день, тиждень, місяць і півроку збігло за водою.*
- В Життя людське багатогранне, і кожна його пора по-своєму прекрасна.*
- Г Буду я навчатись мови золотої у трави-веснянки, у гори крутої*

Завдання 2:

Знайдіть слово або словосполучення, яке пояснює фразеологізм «ганяти вітер по світу»: відпочивати, ледарювати, бігати, махати руками.

10. Поясніть випадки подвоєння літер.

Завдання 1:

Вставте, де потрібно, пропущені літери, розберіть слова за будовою:

юн..ат, суверен..ий, числен..ий, шален..ий, військ..омат, в..ічливість, спорт..овари, від..звеніла, очікуван..ий, роз..броїти, викона..ий, від..зеркалення, студен..ий, благословен..ий, попідвікон..ю

Завдання 2:

Розкрийте дужки, пояснити правопис слів.

Бе(з)астережний, ві(д)аний, ві(д)окремити, бе(з)успішний, молодіс(т)ю, ро(з)броїти, світа(н)я, зна(н)ь, щас(т)я, столі(т)ь, Полі(с)я, ста(т)я, (л)яний, бо(в)аніти, ві(д)зеркалилася, зако(н)ий, прикордо(н)ик.

11. Відмінювання іменників в кличному відмінку.

Завдання 1:

Знайдіть та виправте помилку у формі кличного відмінка:

Настю, Миколо, Дмитру, Ольго, Галинко, брате, пану, козаче, сине, капітану.

Завдання 2:

У якому реченні вжито звертання в кличному відмінку?

- А Я для тебе горів, український народе!*
- Б Може, вийшла русалонька матері шукати.*
- В Десь, на дні мого серця, заплела дивну казку любов.*
- Г Ще з юних літ мені відкрилась правда.*
- Д Серце прагне буяць на просторі.*

12. Рід іменників.

Завдання 1:

Виберіть іменники чоловічого роду: ступінь, балет, аташе, вісь, запис, галузь, нежить, гіпс, збір, торнадо, шинель, степ, важіль, грань, дріб, ячмінь, тюль, колібрі, висип.

Завдання 2:

Виберіть іменники жіночого роду.

бандероль, бутель, цеце, УПА, ГЕС, коала, фланель, НЛО, повінь, лазур, боржомі, спіраль, латинь, СБУ, кольрабі, провесінь, ЕОМ, деталь, плац.

13. Особливості закінчень іменників чоловічого роду II відміни.

Завдання 1:

Визначте іменники, які мають закінчення -у (-ю) у формі родового відмінка однини:

сюжет, хокей, ставок, вогонь, завод, конфлікт, хор, бальзам, мільйон, барвінок, дощ, гараж, тиждень, рік.

Завдання 2:

Визначте іменники, які мають закінчення -а (-я) у формі родового відмінка однини:

голос, понеділок, вовк, король, атом, будинок, танець, стрілець, палець, Кавказ, патріот, мудрець, Лондон.

14. Творення та написання прикметників.

Завдання 1:

Літеру е треба писати на місці пропуску в усіх словах рядка:

матч..вий, алюміні..вий січн..вий, дощ..вий, ситц..вий алич..вий, зами..вий, помаранч..вий кисн..вий, сторож..вий, ґрунт..вий галуз..вий, овоч..вий, полин..вий.

Завдання 2:

Які прикметники можна утворити від поданих іменників за допомогою суфікса -ов- ?

куля, ґрунт, плац, груша, пісок, вишня, сіль, галузь, вісь, мигдаль.

15. Написання прислівників.

Завдання 1:

Які прислівники пишуться через дефіс?

коли/не/коли, ледве/ледве, казна/де, багато/багато, на/в/здогін, з/діда/прадіда, без/ладу, по/середині, по/маєньку, без/просипу, по/київськи, по/третє, у/наслідок, час/від/часу, як/не/як, ген/ген, кінець/кінцем, вряди/годи, будь/де.

Завдання 2:

Які прислівники пишуться разом ?

ліво/руч, ні/коли, ялось/то, в/ранці, не/далеко, босо/ніж, хіба/що, аби/де ні/трохи, де/далі, хтозна/якого, в/перше, у/тричі, де/коли, не/впинно, рік/у/рік, рано/по/раненьку, без/вісти, на/тще/серце.

16. Основна функція самостійних та службових частин мови.

Завдання 1:

З'ясуйте, якою частиною мови є кожне з виділених слів (цифра в дужках позначає наступне слово).

Я хочу, щоб цвіла (1)край шляху квітка, і гула над нею (2)працьовита бджола, (3)і жайворон співав у високій (4)блакиті.

А іменник

Б прикметник

В дієприкметник (форма дієслова)

Г прийменник

Д сполучник

Завдання 2:

Виберіть з поданих слів прислівники:

сучасний, чесний, громоподібний, ЄС, завдання, збіжжя, пенсне, кафе, шимпанзе, каное, відео, напám'ять, наперёд, наполовіну, напочátку, напри́клад, напр́овесні, на́раз, на́решті, на́рівні, на́силу, наспі́д, наспо́ді, на́сторóжі, на́яву́, о́бік, о́біч, одві́ку, о́пліч, підря́д, по́біч, по́верх, по́вік, по́волі, по́заду, по́ночі, по́пліч, по́руч, по́ряд, по́серéдині, по́ча́сти, скра́ю, спéреду, спочáтку, малиновий, чесний, цікавий.

17. Визначте поняття «дієприкметниковий зворот». Поясніть випадки відокремлення дієприкметникового звороту.

Завдання 1:

Дієприкметниковий зворот НЕ ТРЕБА виділяти комами в якому реченні (розділові знаки пропущено)?

Припорошена порохом стерня умлівала від сонця.

Карпатські гори одягнені в смерекові ліси стоять у німій величі.

Вона любила холодні осінні ночі наповнені місячним сяйвом.

Довго чув я полонений сном солов'їну пісню за моїм вікном.

Завдання 2:

В якому реченні одиничний дієприслівник НЕ ТРЕБА виділяти комами (розділові знаки пропущено)?

Рівна дорога роздвоюючись вужчала.

Річка звиваючись губилася в зелених шатах.

Листя боязко тремтить і не втримавшись летить.

Земля засинаючи п'є з вечірніх туманів.

Ліс на хвилину примовк ані шелесне завмерши.

18. Правила відмінювання числівників: 40, 90, 100.

Завдання 1:

Провідмінійте словосполучення: сорок шість зошитів.

Завдання 2:

Провідмініяйте словосполучення: *сто шістдесят дві ручки, дев'яносто дітей*

19. Відмінювання числівників на позначення сотень. Правила відмінювання порядкових числівників.

Завдання 1:

Провідмініяйте словосполучення: *сімсот сімдесят сім осіб, шістсот будинків*

Завдання 2:

Провідмініяйте словосполучення: *дві тисячі двадцять другий рік*

20. Відмінювання дробових числівників, узгодження їх з іменниками.

Завдання 1:

Помилково узгоджено числівник з іменником у якому словосполученні?

двоє разів;

півтори доби;

одна третя сторінки;

п'ять з половиною тонн;

дві цілі і одна сьома метра.

Завдання 2:

Порушено граматичну норму на позначення часу в якому рядку?

десять хвилин на третю;

три години п'ять хвилин;

пів на дванадцятую;

чверть до одинадцятої;

двадцять по другій.

21. Особливості відмінювання та написання займенників.

Завдання 1:

Разом треба писати всі займенники в якому рядку?

А будь/з/ким, аби/хто, де/який

Б де/хто, де/кого, будь/у/кого

В бозна/чому, аби/якій, ні/що

Г ні/ким, аби/що, де/котрий

Д ні/за/ким, ні/перед/чим, яке/сь

Завдання 2:

Через дефіс треба писати всі займенники в якому рядку?

А аби/чий, хтозна/кому, хтозна/чий, ні/хто

Б ані/чий, будь/хто, бозна/кого, чий/небудь

В де/котрий, що/небудь, ні/скільки, хто/сь

Г будь/який, казна/чие, казна/що, який/небудь

Д ні/якою, чий/сь, будь/з/ким, хтозна/на/чому

22. Основні ознаки складного речення.

Завдання 1:

Яке речення є складним? Доведіть свою думку.

А Віє вітер на долину, колише билину.

Б Усе порожєвіло: кременисті шпилі, грюкочучий Дніпро, унизу, далекії темнії гаї на верховинах і прудка пташка понад Дніпром.

В Світ пахучий, сонячний, зелений палахкоче, мерехтить в очах.

Г І зберіг я тільки, ненечко, скарб один, що ти дала, золоте, як зірка, серденько.

Д Мир і любов, Україно, неси, сяй для планети, як сонце краси.

Завдання 2:

Яке речення є складносурядним?

А Півень стояв на порозі у хліві, стріпував крильми, наче поривався летіти понад мерехтливим сяйвом снігів.

Б Вийшов на сизу піщану косу і, струсивши воду, знову заіржав грізно та бойовито, перегукуючись із громами.

В У кожному готовому набої не тільки витрачена моя енергія, а й якась невловима частка самого мене.

Г Можливо, не тільки лісник, а й школярі-юннати навідувалися сюди ще та ще в інші знайомі їм місцинки.

Д Мар'янка, сидячи обабіч дороги, гірко плакала, утираючи сльози рукавом, від того, що відстала від валки, загулявшись у лісочку.

23. Вживання розділових знаків у складносурядних реченнях.

Завдання 1:

В якому складносурядному реченні ставиться двокрапка (окремі розділові знаки опущено)?

А Оглянися прожиті твої дні летять слідом за тобою лишаючи в темряві минулого щомиті згасаючий і все ж таки незгаслий слід.

Б Згідно з повір'ям якщо хтось поруїнує лелече гніздо, то зазнає страшного лиха згорить хата.

В Перегорніть сторінки і ви переконаєтесь, що слова „мрія” немає навіть у Тараса Шевченка.

Г Дотримуйтеся порад поета Максима Рильського „Не бійтесь заглядати у словник це тишиний яр а не сумне провалля...”

Д Прозвучав гудок і всі кинулися до вагонів.

Завдання 2:

Яке речення є складносурядним?

А Встаньмо з колін, розірвімо пута, якими нас віками приковано до чорних скель, високо підведімо голови.

Б Українці мають усі підстави пишатися тим, що їхня Батьківщина не раз переживала дні сили і слави, мужньо переносила найважчі випробування.

В Слово – срібло, а мовчання – золото.

Г Культурна людина та, яка залишається культурною.

Д У товаристві запорожців понад усе цінувалися сміливість, кмітливість, добре серце і, звичайно ж почуття гумору, яким було пронизане все життя Січі.

24. Види безсполучникових речень.

Завдання 1:

Укажіть безсполучникове складне речення, у якому перша частина зазначає умову дії, що названа в другій.

А Сіроманець уже не котився — його котив вітер.

Б Тільки став, задер голову — птаха вже занепокоїлась, заворушилась.

В Згайнуєш на жнивах хвилину — втрапиш не одну зернину.

Г Минув рік, минув другий — козака немає.

Завдання 2:

Укажіть безсполучникове складне речення, у якому ставиться тире (розділові знаки пропущено).

А От і горобці зацвірінчали десь високо-високо либонь за хмарами чується пісня жайворонкова.

Б Сіроманець всівся біля Сашка і мав роботу з поля не вгавали перепілки в скирті не спалося мишам з озера сплескувала риба.

В Йти йому з лісу не хочеться звук тут за літо серед зеленого шуму дерев тиші та ясного сонечка.

Г Сій вчасно вродить рясно.

25. Основні ознаки складнопідрядного речення.

Завдання 1:

Яке речення є складнопідрядним?

А Старшого Кайдашевого сина звали Карпом, меншого — Лавріном.

Б За те, що він боровся за свободу, його спалили в мідному бику!

В Під однією горою, коло зеленої левади, в глибокій западині стояла чимала хата Омелька Кайдаша.

Г Широкі рукава закачались до ліктів, з-під рукавів було видно здорові загорілі жилаві руки.

Д Кайдашеві сини були молоді парубки, обидва високі, рівні станом, обидва довгообразі й русяві з довгими, тонкими, трошки горбатими носами, з рум'яними губами.

Завдання 2:

Підрядну частину мети містить яке речення?

А Справжня дружба полягає в тому, щоб бути вимогливим до своїх друзів.

Б Поезії Кобзаря народжені, щоб не вмирати ніколи.

В Важливо, щоб зерно було добірне й живе.

Г Не може бути, щоб його — ніде.

Д Людині треба, щоб її робота залишалася після неї самої жити.

26. Розділові знаки у складнопірядних реченнях.

Завдання 1:

Пунктуаційну помилку допущено в якому реченні?

А Не знаю я, що буде після нас, в які природа убереться шати.

Б Зернина, що лягає в ґрунт, не журиється, коли і що з неї виросте.

В Для того, щоб млинець не прилипав до сковороди, треба її змастити маслом.

Г Хто хоче мати друзів, той повинен діяти, не шкодуючи сил і часу.

Завдання 2:

Складнопірядне допустове речення є в якому рядку?

А То не любов, яка не вміє бажати іншому добра.

Б Всі слова на світі замалі, щоб, як хліб, дзвеніти з краю в край.

В Десь за перевеслом горбатого обрію, що весь видимий світ зв'язав у тугий та дозрілий сніп, зводилося сонце.

Г Дарма що стояло тихе сонячне безвіття, листя тріпотіло на деревах вздовж шляху

27. Правила вживання апострофа.

Завдання 1:

Апостроф на місці пропуску потрібно писати в усіх словах якого рядка?

А м...якоть, м...яч, від...ємний

Б моркв...яний, духм...яний, суб...ект

В подвір...я, різдв...яний, інтерв...ю

Г св...ято, від...їхати, б...юро

Завдання 2:

Апостроф пишеться в усіх словах якого рядка?

А пів..яблука, марнослів..я, скип..ятити, без..ініціативний

Б львів..янин, підрум..янений, з..являтися, ф..юзеляж

В подвір..я, пан..європейський, р..яжанка, трав..янистий

Г торф..яний, між..ярусний, кон..юнктура, дев..яносто

Д Лук..яненко, Св..ятослав, Мар..яна, Карп..юк

28. Правила вживання м'якого знака.

Завдання 1:

М'який знак на місці пропуску треба писати в усіх словах якого рядка?

А перелаз...те, стежин...ці, памороз...

Б уман...ський, люд...ми, пісен...ці

В л...лється, поглян...те, гір...кий

Г волос...кий, брун...ці, різ...блення

Завдання 2:

М'який знак потрібно ставити в усіх словах в якому рядку?

А с...огодні, л...одовий, чотир...ма

Б ручен...ка, криєт...ся, близ...кий

В промін...чик, тон...ший, кузн...я

Г т...мянний, Хар...ків, жен...шень

29. Написання слів іншомовного походження.

Завдання 1:

Усі слова є іншомовними в якому рядку?

А аташе, шасі, пляж, йогурт

Б багаття, дуєт, лелека, спагеті

В спікер, скриня, тире, шлях

Г гіпербола, мрія, фієста, корсар

Д літера, літопис, зяб, градація

Завдання 2:

Не відмінюються всі слова в якому рядку?

А пончо, авеню, дежавю

Б пальто, табло, жалюзі, панна

В комюніке, кредо, бонна, лоджія

Г турне, пальто, ательє, колібрі

Д салямі, какаду, ескадрилья, меню

30. Написання префіксів.

Завдання 1:

Префікс при- мають усі слова в якому рядку?

А пр...сісти, пр...морожений, пр...красний

Б пр...єднати, пр...лягти, пр...морський

В пр...вітати, пр...рва, пр...сісти

Г пр...звище, пр...йти, пр...звисько

Завдання 2:

Префікс с- на місці пропуску мають усі слова в якому рядку?

А ...питати, ...шити, ...фотографувати

Б ...чесати, ...гуртувати, ...бігати

В ...пекти, ...трусити, ...кривдити

Г ...танцювати, ...чистити, ...т

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Загальна

1. Борзенко О.І. Біографії українських письменників. Харків: Веста, 2017.
2. Гриценко Т.Б. Українська мова та культура мовлення: Навчальний посібник. Вінниця: Нова книга, 2013.
3. Мацюк З., Станкевич Н. Українська мова професійного спрямування: Навчальний посібник. К.: Каравела, 2018.
4. Мацько Л.І., Сидоренко О.М., Мацько О.М. Стилїстика української мови: Підручник. К.: Вища школа, 2013.
5. Плющ М. Я., Грипас Н. Я. Українська мова. Довідник. К.: Освіта, 2012. 228 с.
6. Українська мова. Зовнішнє оцінювання: навчальний посібник з підготовки до зовнішнього оцінювання учнів загальноосвітніх навчальних закладів. К.: УЦОЯО, 2017. 52 с.
7. Український правопис / НАН України, Інститут мовознавства ім. О.О.Потебні; Інститут української мови. К., 2017.
8. Українська література: Комплексна підготовка до ЗНО 2017: навч. посіб. / С. Витвицька. К.: Підручники і посібники, 2019. 464 с.
9. Українська мова: Енциклопедія. К.: Видавництво «Українська енциклопедія» ім. М.П. Бажана, 2018.
10. Українська мова: Комплексне видання для підготовки до ЗНО+ДПА 2018: навч. посіб. / О.В. Дияк, В.М. Прудка, В.В. Заболотний. К.: Літера ЛТД, 2018. 430 с.
11. Шевчук С.В., Лобода Т.М. Практикум з української мови: Модульний курс: Навч. посіб. К.: Алерта, 2019.
12. Шевчук С.В., Кабиш О.О., Клименко І.В. Українська мова. Комплексна підготовка до тестування: Навчальний посібник. К.: Арій, 2018.
13. Ющук І. П. Практикум з правопису української мови. К.: Освіта, 2018. 208 с.

Підручники

1. Глазова О. П., Кузнєцов Ю. В. Рідна мова: підруч. для 5 кл. загальноосвіт. навч. закл. – К.: Педагогічна преса, 2015. 288 с.
2. Єрмоленко С. Я., Сичова В. Т. Рідна мова: підруч. для 5 кл. К.: Грамота, 2015. – 240 с.
3. Бондаренко Н. В., Ярмолюк А. В. Українська мова: підруч. для 5 кл. загальноосвіт. навч. закл. – К.: Освіта, 2005. – 272 с.
4. Глазова О. П., Кузнєцов Ю. В. Рідна мова: підруч. для 6 кл. загальноосвіт. навч. закл. К.: Педагогічна преса, 2016. 288 с.
5. Єрмоленко С. Я., Сичова В. Т. Рідна мова: підруч. для 6 кл. К.: Грамота, 2016. 296 с.
6. Пентиліук М. І., Гайдаєнко І. В., Ляшкевич А. І., Омельчук С. А. Рідна мова: Підруч. для 6 кл. загальноосвіт. навч. закл. К.: Освіта, 2016. 272 с.

7. Бондаренко Н. В., Ярмолюк А. В. Українська мова: Підруч. для 6 кл. загальноосвіт. навч. закл. К.: Освіта, 2019. 240 с.
8. Передрій Г. Р., Скуратівський Л. В., Шелехова Г. Т., Остаф Я. І. Рідна мова: Підруч. для 7 кл. К.: Освіта, 2019. 272 с.
9. Ющук І. П. Рідна мова: Підруч. для 7 кл. К.: Арт-Освіта, 2014. 288 с.
10. Олійник О. Б. Українська мова: Підручник для 7 кл. середньої школи. К.: Вікторія, 2019. 364 с.
11. Біляєв О. М., Пентилюк М. І., Симоненкова Л. М., Симоненкова Т. П. Українська мова: Підруч. для 7 кл. загальноосвіт. навч. закл. К.: ВД «Афон», 2014. 128 с.
12. Ющук І. П. Рідна мова: Підруч. для 8 кл. К.: Арт-Освіта, 2019. 256 с.
13. Олійник О. Б. Українська мова: Підручн. для 8 кл. серед. шк. К.: Вікторія, 2019. 288 с.
14. Біляєв О. М., Пентилюк М. І., Симоненкова Л. М., Симоненкова Т. П. Українська мова: Підруч. для 8 кл. загальноосвіт. навч. закл. К.: ВД «Афон», 2014. 128 с.
15. Шелехова Г. Т., Остаф Я. І., Скуратівський Л. В. Рідна мова: Підручник для 9 кл. К.: Освіта, 2012. 256 с.
16. Олійник О. Б. Українська мова: Підручн. для 9 кл. середньої школи. К.: Вікторія, 2013. 384 с.
17. Олійник О. Б. Українська мова: Підручн. для 10–11 кл. середньої школи. К.: Вікторія, 2014. 448 с.
18. Біляєв О. М., Симоненкова Л. М., Скуратівський Л. В., Шелехова Г. Т. Українська мова: Підруч. для 10–11 кл. загальноосвіт. навч. закл. К.: Освіта, 2014. 384 с.
19. Семенюк Г. Ф., Ткачук М. П., Ковальчук О. Г. Українська література: підруч. для 11 кл. загальноосвіт. навч. закл. К.: Освіта, 2016. 512 с.
20. Степанишин Б. І. Українська література: підруч. для 9 кл. загальноосвіт. навч. закл. К.: Арт-освіта, 2019. 336 с.
21. Хропко П. П. Українська література: підруч. для 10 кл. загальноосвіт. навч. закл. К.: Школяр, 2015. 528 с.

Словники

1. Ганич Д.І., Олійник С.І. Русско-украинский и украинско-русский словарь. К., 1990.
2. Ганич Д.І., Олійник С.І. Словник лінгвістичних термінів. К., 2019.
3. Головащук І.С. Словник-довідник з правопису та слововживання. К., 2020.
4. Головащук І.С. Складні випадки наголошення. Словник-довідник. К., 2011.
5. Головащук І.С. Словник наголосів. К., 2000.
6. Головащук І.С. Українське літературне слововживання: Словник-довідник. К., 2020.
7. Караванський С. Практичний словник синонімів української мови. К.: Видавництво «Українська книга», 2014.

8. Караванський С. Російсько-український словник складної лексики. Львів: БаК, 2016.
9. Олійник О., Сидоренко М.М. Українсько-російський і російсько-український тлумачний словник. К., 2019.
10. Орфографічний словник української мови / Уклад. Головащук І.С. К., 2020.
11. Орфоепічний словник української мови. К., 2022.
12. Словник іншомовних слів. / За ред. О.Мельничука. К., 2019.
13. Словник скорочень української мови. К., 2020.
14. Словник труднощів української мови / За ред. Єрмоленко С.Я. К., 2019.
15. Словник української мови: У 11 т. К., 2018-2019.
16. Словник-довідник труднощів української мови. К., 2020.
17. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / Уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. К., Ірпінь: ВТФ «Перун», 2015.
18. Український орфографічний словник: Близько 165 тис.слів / За ред. В.М. Русанівського. К.: Довіра, 2016.

Інтернет-ресурси

1. www.litopys.org.ua
2. www.mova.info
3. www.novamova.com.ua
4. www.pereklad.kiev.ua
5. www.pravopys.net
6. www.rozum.org.ua

Мета вступного випробування з математики - оцінити ступінь підготовленості вступників з метою конкурсного відбору для навчання у Дніпропетровському державному університеті внутрішніх справ.

Завдання вступного випробування з математики полягає у тому, щоб оцінити знання та вміння учасників:

- будувати математичні моделі реальних об'єктів, процесів і явищ та досліджувати ці моделі засобами математики;
- виконувати математичні розрахунки (виконувати дії з числами, поданими в різних формах, дії з відсотками, складати та розв'язувати задачі на наближені обчислення, пропорції тощо);
- виконувати перетворення числових та буквених виразів (розуміти змістове значення кожного елемента виразу, спрощувати та обчислювати вирази, знаходити допустимі значення змінних, знаходити числові значення виразів при заданих значеннях змінних);
- будувати й аналізувати графіки функціональних залежностей, рівнянь та нерівностей, досліджувати їхні властивості;
- використовувати властивості похідної та інтеграла до розв'язування задач;
- досліджувати та розв'язувати рівняння, нерівності та їхні системи, текстові задачі;
- знаходити на рисунках геометричні фігури та встановлювати їхні властивості;
- знаходити кількісні характеристики геометричних фігур (довжини, величини кутів, площі, об'єми);
- розв'язувати найпростіші комбінаторні задачі та обчислювати ймовірності випадкових подій;
- аналізувати інформацію, що подана в графічній, табличній, текстовій та інших формах.

Назва розділу, теми	Учень повинен знати	Предметні вміння та способи навчальної діяльності
1. АЛГЕБРА І ПОЧАТКИ АНАЛІЗУ		
Розділ: ЧИСЛА І ВИРАЗИ		

<p>Дійсні числа (натуральні, цілі, раціональні та ірраціональні), порівняння чисел та дії з ними. Числові множини та співвідношення між ними</p>	<ul style="list-style-type: none"> - властивості дій з дійсними числами; - правила порівняння дійсних чисел; - ознаки подільності чисел на 2, 3, 5, 9, 10; - правила знаходження найбільшого спільного дільника та найменшого спільного кратного чисел; - правила округлення цілих чисел і десяткових дробів; - означення кореня n-го степеня та арифметичного кореня n-го степеня; - властивості коренів; - означення степеня з натуральним, цілим та раціональним показниками, їхні властивості; - числові проміжки; - модуль дійсного числа та його властивості 	<ul style="list-style-type: none"> - розрізняти види чисел та числових проміжків; - порівнювати дійсні числа; - виконувати дії з дійсними числами; - використовувати ознаки подільності; - знаходити найбільший спільний дільник та найменше спільне кратне кількох чисел; - знаходити неповну частку та остачу від ділення одного натурального числа на інше; - перетворювати звичайний дріб у десятковий та нескінченний періодичний десятковий дріб - у звичайний; - округлювати цілі числа і десяткові дроби; - використовувати властивості модуля до розв'язання задач
<p>Відношення та пропорції. Відсотки. Основні задачі на відсотки. Текстові задачі</p>	<ul style="list-style-type: none"> - відношення, пропорції; - основну властивість пропорції; - означення відсотка; - правила виконання відсоткових розрахунків 	<ul style="list-style-type: none"> - знаходити відношення чисел у вигляді відсотка, відсоток від числа, число за значенням його відсотка; - розв'язувати задачі на відсоткові розрахунки та пропорції; - розв'язувати текстові задачі арифметичним способом
<p>Раціональні, ірраціональні, степеневі, показникові, логарифмічні, тригонометричні вирази та їхні перетворення</p>	<ul style="list-style-type: none"> - означення області допустимих значень змінних виразу зі змінними; - означення тотожно рівних виразів, тотожного перетворення виразу, тотожності; - означення одночлена та многочлена; - правила додавання, віднімання і множення 	<ul style="list-style-type: none"> - виконувати тотожні перетворення раціональних, ірраціональних, степеневих, показникових, логарифмічних, тригонометричних виразів та знаходити їхнє числове значення при заданих значеннях змінних;

	<p>одночленів та многочленів; - формули скороченого множення; - розклад многочлена на множники; - означення алгебраїчного дробу; - правила виконання дій з алгебраїчними дробами; - означення та властивості логарифма, десяткового та натурального логарифмів; - основну логарифмічну тотожність; - означення синуса, косинуса, тангенса, - котангенса числового аргументу; - основну тригонометричну тотожність та наслідки з неї; - формули зведення; - формули додавання та наслідки з них</p>	
<p>- Розділ: РІВНЯННЯ, НЕРІВНОСТІ ТА ЇХНІ СИСТЕМИ</p>		

<p>Лінійні, квадратні, раціональні, ірраціональні, показникові, логарифмічні, тригонометричні рівняння, нерівності та їхні системи. Застосування рівнянь, нерівностей та їхніх систем до розв'язування текстових задач</p>	<ul style="list-style-type: none"> - рівняння з однією змінною, означення кореня (розв'язку) рівняння з однією змінною; - нерівність з однією змінною, означення розв'язку нерівності з однією змінною; - означення розв'язку системи рівнянь, основні методи розв'язування систем; - рівносильні рівняння, нерівності та їхні системи; - методи розв'язування раціональних, ірраціональних, показникових, логарифмічних, тригонометричних рівнянь і нерівностей 	<ul style="list-style-type: none"> - розв'язувати рівняння і нерівності першого та другого степенів, а також рівняння і нерівності, що зводяться до них; - розв'язувати системи рівнянь і нерівностей першого та другого степенів, а також ті, що зводяться до них; - розв'язувати рівняння і нерівності, що містять степеневі, показникові, логарифмічні та тригонометричні вирази; - розв'язувати ірраціональні рівняння і нерівності, а також їхні системи; - застосовувати загальні методи та прийоми (розкладання на множники, заміна змінної, застосування властивостей функцій) у процесі розв'язування рівнянь, нерівностей та їхніх систем; - користуватися графічним методом розв'язування і дослідження рівнянь, нерівностей та систем; - застосовувати рівняння, нерівності та системи до розв'язування текстових задач; - розв'язувати рівняння і нерівності, що містять змінну під знаком модуля; розв'язувати рівняння, нерівності та системи з параметрами
--	---	---

Розділ: ФУНКЦІЇ

<p>Функціональна залежність. Лінійні, квадратичні, степеневі, показникові, логарифмічні та тригонометричні функції, їхні основні властивості</p>	<ul style="list-style-type: none"> - означення арифметичної та геометричної прогресій; формули n-го члена арифметичної та геометричної прогресій; - формули суми n перших членів арифметичної та геометричної прогресій; - формулу суми нескінченної геометричної прогресії зі знаменником < 1 - означення функції, області визначення, області значень функції, графік функції; - способи задання функцій, основні властивості та графіки функцій, указаних у назві теми; - означення функції, оберненої до заданої 	<ul style="list-style-type: none"> - розв'язувати задачі на арифметичну та геометричну прогресії знаходити область визначення, область значень функції; - знаходити область визначення, область значень функції; - досліджувати на парність (непарність), періодичність функцію; будувати графіки елементарних функцій; - встановлювати властивості числових функцій, заданих формулою або графіком; - використовувати перетворення графіків функцій
<p>Похідна функції, її геометричний та фізичний зміст. Похідні елементарних функцій. Правила диференціювання</p>	<ul style="list-style-type: none"> - означення похідної функції в точці; - фізичний та геометричний зміст похідної; - рівняння дотичної до графіка функції в точці; - таблицю похідних елементарних функцій; - правила знаходження похідної суми, добутку, частки двох функцій; - правила знаходження похідної складеної функції 	<ul style="list-style-type: none"> - знаходити похідні елементарних функцій; - знаходити числове значення похідної функції в точці для заданого значення аргументу; - знаходити похідну суми, добутку і частки двох функцій; - знаходити похідну складеної функції; - знаходити кутовий коефіцієнт і кут нахилу дотичної до графіка функції в точці; - розв'язувати задачі з використанням геометричного та фізичного змісту похідної
<p>Дослідження функції за допомогою похідної. Побудова графіків функцій</p>	<ul style="list-style-type: none"> - достатню умову зростання (спадання) функції на проміжку; - екстремуми функції; - означення найбільшого і найменшого значень функції 	<ul style="list-style-type: none"> - знаходити проміжки монотонності функції; - знаходити екстремуми функції за допомогою похідної, -- найбільше та найменше значення функції; - досліджувати функції за допомогою похідної та будувати їх графіки;

		- розв'язувати прикладні задачі на знаходження найбільших і найменших значень
Первісна та визначений інтеграл. Застосування визначеного інтеграла до обчислення площ плоских фігур	- означення первісної функції, визначеного інтеграла, криволінійної трапеції; - таблицю первісних функцій; - правила знаходження первісних; - формулу Ньютона – Лейбніца	- знаходити первісну, використовуючи її основні властивості; - застосовувати формулу Ньютона-Лейбніца для обчислення визначеного інтеграла; - обчислювати площу плоских фігур за допомогою інтеграла; - розв'язувати нескладні задачі, що зводяться до знаходження інтеграла
Розділ: ЙМОВІРНІСТЬ ВИПАДКОВОЇ ПОДІЇ, ВИБІРКОВІ ХАРАКТЕРИСТИКИ (СЕРЕДНЄ ЗНАЧЕННЯ), АНАЛІЗ ДІАГРАМ ТА ГРАФІКІВ		
Перестановки, комбінації, розміщення (без повторень). Комбінаторні правила суми та добутку. Ймовірність випадкової події. Вибіркові характеристики	- означення перестановки, комбінації, розміщень (без повторень); - комбінаторні правила суми та добутку; - класичне означення ймовірності події, найпростіші випадки підрахунку ймовірностей подій; - означення вибірових характеристик рядів даних (розмаху вибірки, моди, медіани, середнього значення); - графічну, табличну, текстову та інші форми подання статистичної інформації	- розв'язувати нескладні задачі комбінаторного характеру; - обчислювати ймовірності випадкових подій; - обчислювати та аналізувати вибіркові характеристики рядів даних (розмах вибірки, моди, медіану, середнє значення)
2. ГЕОМЕТРІЯ		
Розділ: ПЛАНІМЕТРІЯ		
Найпростіші геометричні фігури на площині та їхні властивості	- поняття точки та прямої, променя, відрізка, ламаної, кута; - аксіоми планіметрії; - суміжні та вертикальні кути, бісектрису кута; - властивості суміжних та вертикальних кутів;	- застосовувати означення, ознаки та властивості найпростіших геометричних фігур до розв'язування планіметричних задач та задач практичного змісту

	<ul style="list-style-type: none"> - властивість бісектриси кута; - паралельні та перпендикулярні прямі; - перпендикуляр і похилу, серединний перпендикуляр, відстань від точки до прямої; - ознаки паралельності прямих; - теорему Фалеса, узагальнену теорему Фалеса 	
Коло та круг	<ul style="list-style-type: none"> - коло, круг та їхні елементи; - центральні, вписані кути та їхні властивості; - властивості двох хорд, що перетинаються; - дотичну до кола та її властивості 	застосовувати набуті знання до розв'язування планіметричних задач та задач практичного змісту
Трикутники	<ul style="list-style-type: none"> - види трикутників та їхні основні властивості; - ознаки рівності трикутників; - медіану, бісектрису, висоту трикутника та їхні властивості; - теорему про суму кутів трикутника; - нерівність трикутника; - середню лінію трикутника та її властивості; - коло, описане навколо трикутника, і коло, вписане в трикутник; - теорему Піфагора, пропорційні відрізки 	<ul style="list-style-type: none"> - класифікувати трикутники за сторонами та кутами; - розв'язувати трикутники; - застосовувати означення та властивості різних видів трикутників до розв'язування планіметричних задач та задач практичного змісту; - знаходити радіуси кола, описаного навколо трикутника, і кола; вписаного в трикутник
Многокутники	<ul style="list-style-type: none"> - многокутник та його елементи, опуклий многокутник; - периметр многокутника; - суму кутів опуклого многокутника; - правильний многокутник та його властивості; - вписані в коло та описані навколо кола многокутники 	- застосовувати означення та властивості многокутників до розв'язування планіметричних задач і задач практичного змісту

Геометричні величини та їх вимірювання	<ul style="list-style-type: none"> - довжину відрізка, кола та його дуги; - величину кута, вимірювання кутів; - формули для обчислення площі трикутника, паралелограма, ромба, квадрата, трапеції, правильного многокутника, круга, кругового сектора, сегмента 	<ul style="list-style-type: none"> - знаходити довжини відрізків, градусні та радіанні міри кутів, площі геометричних фігур; - обчислювати довжину кола та його дуг, площу круга, кругового сектора та сегмента; - використовувати формули площ геометричних фігур до розв'язування планіметричних задач і задач практичного змісту
Координати та вектори на площині	<ul style="list-style-type: none"> - прямокутну систему координат на площині, координати точки; - формулу для обчислення відстані між двома точками та формулу для обчислення координат середини відрізка; - рівняння прямої та кола; - поняття вектора, довжину вектора, колінеарні вектори, рівні вектори, координати вектора; - додавання, віднімання векторів, множення вектора на число; - розклад вектора за двома неколінеарними векторами; скалярний добуток векторів та його властивості; - формулу для знаходження кута між векторами, що задані координатами; - умови колінеарності та перпендикулярності векторів, що задані координатами 	<ul style="list-style-type: none"> - знаходити координати середини відрізка та відстань між двома точками; - складати рівняння прямої та рівняння кола; - виконувати дії з векторами; - знаходити скалярний добуток векторів; - застосовувати координати й вектори до розв'язування планіметричних задач і задач практичного змісту
Геометричні перетворення	<ul style="list-style-type: none"> основні види та зміст геометричних перетворень на площині (рух, симетрію відносно точки та відносно прямої, поворот, паралельне перенесення, перетворення подібності, гомотетію); - ознаки подібності трикутників; - відношення площ подібних 	<ul style="list-style-type: none"> - використовувати властивості основних видів геометричних перетворень, ознаки подібності трикутників до розв'язування планіметричних задач і задач практичного змісту

фігур		
Розділ: СТЕРЕОМЕТРІЯ		
Прямі та площини у просторі	<ul style="list-style-type: none"> - аксіоми та теореми стереометрії; - взаємне розміщення прямих у просторі, прямої та площини у просторі, площин у просторі; - ознаки паралельності прямих, прямої та площини, площин; - паралельне проектування; ознаки перпендикулярності прямої та площини, двох площин; - проекцію похилої на площину, ортогональну проекцію; - пряму та обернену теореми про три перпендикуляри; - відстань від точки до площини, від точки до прямої, від прямої до паралельної їй площини, між паралельними прямими, між паралельними площинами, між мимобіжними прямими; - ознаку мимобіжності прямих; - кут між прямими, прямою та площиною, площинами 	<ul style="list-style-type: none"> - застосовувати означення, ознаки та властивості паралельних і перпендикулярних прямих і площин до розв'язування стереометричних задач та задач практичного змісту; - знаходити зазначені відстані та величини кутів у просторі
Многогранники, тіла й поверхні	<ul style="list-style-type: none"> - двогранний кут, лінійний кут двогранного кута; - многогранники та їхні елементи, основні види многогранників: призму, паралелепіпед, піраміду, зрізану піраміду; - тіла й поверхні обертання та їхні елементи, основні види тіл і поверхонь обертання: циліндр, конус, зрізаний конус, кулю, сферу; - перерізи многогранників та тіл обертання площиною; - комбінації геометричних тіл; - формули для обчислення 	<ul style="list-style-type: none"> - розв'язувати задачі на обчислення площ поверхонь та об'ємів геометричних тіл; встановлювати за розгорткою поверхні вид геометричного тіла; - застосовувати означення та властивості основних видів многогранників, тіл і поверхонь обертання до розв'язування стереометричних задач і задач практичного змісту

	площ поверхонь, об'ємів многогранників і тіл обертання	
Координати та вектори у просторі	<ul style="list-style-type: none"> - прямокутну систему координат у просторі, координати точки; - формулу для обчислення відстані між двома точками та формулу для обчислення координат середини відрізка; - поняття вектора, довжину вектора, колінеарні вектори, рівні вектори, координати вектора; - додавання, віднімання векторів, множення вектора на число; скалярний добуток векторів та його властивості; - формулу для знаходження кута між векторами, що задані координатами; - умови колінеарності та перпендикулярності векторів, що задані координатами 	<ul style="list-style-type: none"> - знаходити координати середини відрізка та відстань між двома точками; - виконувати дії з векторами; - знаходити скалярний добуток векторів; - застосовувати координати та вектори до розв'язування стереометричних задач і задач практичного змісту

ОСНОВНІ ПИТАННЯ ПРОГРАМИ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА СПІВБЕСІДУ МАТЕМАТИКА

1. ПРАВИЛА ПОРІВНЯННЯ РАЦІОНАЛЬНИХ ЧИСЕЛ

Порівняння натуральних чисел. Порівняння десяткових дробів. Порівняння звичайних дробів

2. ВІДНОШЕННЯ ТА ПРОПОРЦІЇ

Відношення. Пропорція. Використання основної властивості пропорції при розв'язуванні рівнянь. Прямо пропорційна залежність

3. ПЕРЕТВОРЕННЯ ДЕСЯТКОВОГО ДРОБУ У ЗВИЧАЙНИЙ ТА ЗВИЧАЙНОГО У ДЕСЯТКОВИЙ. ФОРМУЛИ СКОРОЧЕНОГО МНОЖЕННЯ
Перетворення десяткового дробу у звичайний. Перетворення звичайного дробу у десятковий. Десяткове наближення звичайного дробу. Формули скороченого множення

4. КВАДРАТНІ КОРЕНІ. АРИФМЕТИЧНИЙ КВАДРАТНИЙ КОРІНЬ

Означення квадратного кореня. Означення арифметичного квадратного кореня. Властивості арифметичного квадратного кореня. Дії з арифметичними

квадратичними коренями

5. ВІДСОТКИ

Означення відсотка. Знаходження відсотка від числа. Знаходження числа за значенням його відсотка. Відсоткове відношення двох чисел. Формула складних відсотків

6. ОЗНАЧЕННЯ СИНУСА, КОСИНУСА, ТАНГЕНСА І КОТАНГЕНСА ЧИСЛОВОГО АРГУМЕНТУ

Градусна та радіанна міра кута. Одиничне коло. Кут довільної величини. Тригонометричні функції кута і числового аргументу. Тригонометричні функції деяких кутів

7. СПІВВІДНОШЕННЯ МІЖ ТРИГОНОМЕТРИЧНИМИ ФУНКЦІЯМИ ОДНОГО Й ТОГО САМОГО АРГУМЕНТУ

Тотожності, що пов'язують тригонометричні функції одного й того самого аргументу. Використання співвідношень між тригонометричними функціями одного й того самого аргументу для обчислень та для тотожних перетворень виразів

8. ЛІНІЙНІ РІВНЯННЯ. РІВНЯННЯ, ЩО ЗВОДЯТЬСЯ ДО ЛІНІЙНИХ. РІВНЯННЯ З ДВОМА ЗМІННИМИ. СИСТЕМИ РІВНЯНЬ З ДВОМА ЗМІННИМИ

Лінійне рівняння. Рівняння, що зводяться до лінійних. Рівняння з двома змінними. Розв'язок рівняння з двома змінними. Рівносильні рівняння з двома змінними. Системи рівнянь з двома змінними

9. МЕТОДИ РОЗВ'ЯЗУВАННЯ СИСТЕМ ЛІНІЙНИХ РІВНЯНЬ

Лінійне рівняння з двома змінними. Графік лінійного рівняння з двома змінними. Графічний спосіб розв'язування систем. Розв'язування систем двох лінійних рівнянь з двома змінними способом підстановки та способом додавання

10. КВАДРАТНІ РІВНЯННЯ

Означення квадратного рівняння. Неповне квадратне рівняння. Формули коренів квадратного рівняння

11. НЕРІВНОСТІ

Означення нерівності з однією змінною. Розв'язування лінійних нерівностей. Рівносильні нерівності. Властивості нерівностей з однією змінною

12. СИСТЕМИ НЕРІВНОСТЕЙ З ОДНІЄЮ ЗМІННОЮ ТА ЇХ РОЗВ'ЯЗУВАННЯ

Система нерівностей з однією змінною. Розв'язування систем лінійних

нерівностей

13. КВАДРАТНА НЕРІВНІСТЬ

Означення квадратної нерівності. Розв'язування квадратної нерівності

14. ВИКОРИСТАННЯ ГРАФІЧНОГО МЕТОДА РОЗВ'ЯЗУВАННЯ І ДОСЛІДЖЕННЯ РІВНЯНЬ, НЕРІВНОСТЕЙ ТА СИСТЕМ

Використання графічного метода розв'язування і дослідження рівнянь. Використання графічного метода розв'язування і дослідження нерівностей. Використання графічного метода розв'язування і дослідження системи рівнянь

15. ОСНОВНІ ВІДОМОСТІ ПРО ФУНКЦІЮ

Означення функції. Область визначення функції. Область значень функції. Табличний спосіб задання функції. Графічний спосіб задання функції. Проміжки зростання та спадання функції. Точки максимуму і точки мінімуму функції.

16. ОБЕРНЕНА ФУНКЦІЯ. ПАРНІСТЬ І НЕПАРНІСТЬ ФУНКЦІЇ. ЛІНІЙНА ФУНКЦІЯ

Обернена функція. Парність і непарність функції. Означення та графік лінійної функції. Пряма пропорційність. Властивості лінійної функції

17. ФУНКЦІЇ $y = k/x$; $y = x^2$; $y = \sqrt{x}$, ЇХ ГРАФІКИ ТА ВЛАСТИВОСТІ

Функція $y = k/x$, її графік. Функція $y = x^2$, її графік та властивості.

18. АРИФМЕТИЧНА ПРОГРЕСІЯ

Означення арифметичної прогресії. Формула n-го члена арифметичної прогресії. Властивості арифметичної прогресії. Сума n перших членів арифметичної прогресії.

19. ГЕОМЕТРИЧНА ПРОГРЕСІЯ

Означення геометричної прогресії. Формула n-го члена геометричної прогресії. Властивості геометричної прогресії. Сума n перших членів геометричної прогресії

20. ПОХІДНА ФУНКЦІЇ

Означення похідної функції в точці. Таблиця похідних елементарних функцій. Правила знаходження похідної суми, добутку, частки двох функцій. Знаходження числового значення похідної функції в точці для заданого значення аргументу

21. ЙМОВІРНІСТЬ ВИПАДКОВОЇ ПОДІЇ

Випадковий дослід і випадкова подія. Вірогідна подія та неможлива подія. Класичне означення ймовірності випадкової події. Підрахунок ймовірностей за допомогою формул комбінаторики

22. ПАРАЛЕЛЬНІ ПРЯМІ. ОЗНАКИ ТА ВЛАСТИВОСТІ ПАРАЛЕЛЬНИХ ПРЯМИХ

Паралельні прямі. Кути, утворені при перетині двох прямих січною. Ознаки паралельності прямих. Властивості паралельних прямих

23. КОЛО. КРУГ

Коло, його елементи. Круг, його елементи. Центральні та вписані кути. Властивість двох хорд, що перетинаються. Дотична до кола та її властивості. Взаємне розміщення двох кіл. Довжина кола. Довжина дуги кола

24. ТРИКУТНИКИ

Трикутник і його основні елементи. Види трикутників. Ознаки рівності трикутників. Сума кутів трикутника. Середня лінія трикутника та її властивості

25. МЕДІАНА, БІСЕКТРИСА, ВИСОТА ТРИКУТНИКА ТА ЇХ ВЛАСТИВОСТІ

Медіана трикутника. Бісектриси трикутника. Висоти трикутника. Властивість медіани рівнобедреного трикутника

26. КВАДРАТ І ПАРАЛЕЛОГРАМ, ЇХ ВЛАСТИВОСТІ. ОЗНАКИ КВАДРАТА ТА ПАРАЛЕЛОГРАМА

Означення квадрата та його властивості. Ознаки квадрата. Означення паралелограма та його властивості. Ознаки паралелограма

27. ТРАПЕЦІЯ, ЇЇ ВЛАСТИВОСТІ ТА ВИДИ. СЕРЕДНЯ ЛІНІЯ ТРАПЕЦІЇ

Означення трапеції, її властивість. Види трапеції. Середня лінія трапеції, її властивості

28. ПРЯМОКУТНА СИСТЕМА КООРДИНАТ У ПРОСТОРИ

Прямокутна система координат у просторі. Координати точки. Відстань від точки до координатних площин

29. ФОРМУЛА ДЛЯ ОБЧИСЛЕННЯ ВІДСТАНІ МІЖ ДВОМА ТОЧКАМИ ТА КООРДИНАТ СЕРЕДИНИ ВІДРІЗКА.

Формула для обчислення відстані між двома точками та координат середини відрізка.

30. ВЕКТОРИ У ПРОСТОРИ. ДІЇ НАД ВЕКТОРАМИ.

Поняття вектора у просторі, довжина вектора, колінеарні вектори, рівні вектори. Додавання і віднімання векторів. Множення вектора на число

Список рекомендованої літератури:

1. Капіносов А. Математика. ЗНО 2021. Тренажер для підготовки до ЗНО та ДПА. Профільний рівень / А.М. Капіносов [та ін.]. Тернопіль: Підручники і посібники, 2021. 128 с.
2. Істер О. Математика. Комплексне видання: профільний рівень. ЗНО 2021 / Істер О. С. Кам'янець-Подільський: Абетка. 582 с.
3. ЗНО 2021. Математика: рівень стандарту. Тренажер / А.М. Капіносов [та ін.]. Тернопіль: Підручники і посібники, 2021. 112 с.
4. Математика ЗНО. Тестові завдання з алгебри (Частина I.) / Клочко І.Я. Тернопіль: Навчальна книга Богдан, 2020. 304 с.
5. Математика ЗНО. Тестові завдання з алгебри і початків аналізу (Частина II.) / Клочко І.Я. Тернопіль: Навчальна книга Богдан, 2020. 464 с.
6. Математика ЗНО. Тестові завдання з геометрії (Частина III.) / Клочко І.Я. Тернопіль: Навчальна книга Богдан, 2020. 368 с.
7. Математика ЗНО. Тестові завдання з стереометрії (Частина IV.) / Клочко І.Я. Тернопіль: Навчальна книга Богдан, 2020. 224 с.
8. Каплун О. Навчально-практичний довідник з математики. ЗНО 2021. Х.: Торсінг, 2020. 336 с.
9. Захарійченко Ю. 2000 тестів математика до ЗНО 2021. Рівень стандарту та профільний / Ю. Захарійченко [та ін.]. К.: Літера ЛТД, 2020. 432 с.
10. Роганін О. Математика ЗНО 2021. Збірник тестових завдань. Х.: Весна, 2020. 168 с.
11. Бевз В.Г., Буковська О.І. Математика ЗНО. Комплексне видання для підготовки до ЗНО та ДПА. К.: Освіта, 2020. 176 с.
12. Алгебра 7-11 класи. Довідник у таблицях / Роганін О.М. Х.: УЛА, 2020. 32 с.
13. Геометрія 7-11 класи. Довідник у таблицях / Роганін О.М. Х.: УЛА, 2020. 32 с.

ІНОЗЕМНА МОВА (АНГЛІЙСЬКА)

ВСТУП

Програма єдиного вступного іспиту створена з урахуванням Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти (рівень B1-B2). Зміст завдань для здійснення контролю якості сформованості іншомовної комунікативної компетентності уніфіковано за видами і формами завдань. У Програмі враховано особливості англійської, іспанської, німецької та французької мов.

Об'єктами оцінки є мовленнєва компетентність у **читанні**, а також мовні **лексичні та граматичні компетентності**. Зміст тестових завдань ґрунтується на автентичних зразках літературного мовлення, прийнятого в країнах, мову яких вивчають, відповідно до сфер спілкування і тематики текстів, визначених цією Програмою.

УЧАСНИКИ ЄДИНОГО ВСТУПНОГО ІСПИТУ

У єдиному вступному іспиті з іноземної мови беруть участь особи, які бажають вступити на навчання для здобуття ступеня магістра на основі здобутого ступеня вищої освіти (освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста), (далі - кандидати).

МЕТА ЄДИНОГО ВСТУПНОГО ІСПИТУ

Визначити результати навчання кандидатів з іноземної мови за шкалою 100-200 балів на основі кількості балів, набраних ними за виконання завдань предметного тесту з іноземної мови.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА СКЛАДОВИХ ТЕСТУ

Частина I. ЧИТАННЯ

Мета - виявити рівень сформованості вмій кандидатів самостійно читати і розуміти автентичні тексти за визначений проміжок часу.

Завдання для визначення рівня сформованості іншомовної компетентності в читанні зорієнтовані на різні стратегії: з розумінням основної інформації (ознайомлювальне читання), повної інформації (вивчальне читання) та пошук окремих фактів (вибіркове читання).

Для створення тестових завдань використовують автентичні тексти з друкованих періодичних видань, інтернет-видань, інформаційно-довідкових і рекламних буклетів, художньої літератури.

Тексти для ознайомлювального читання можуть містити до 5% незнайомих слів, а для вивчального та вибіркового читання - до 3%, про значення яких можна здогадатися з контексту за словотворчими елементами та за співзвучністю з рідною мовою (слова-інтернаціоналізми).

Загальний обсяг текстів становить до 2 500 слів.

У предметних тестах оцінюють уміння кандидатів розуміти прочитаний текст, виокремлювати ключову інформацію, узагальнювати зміст прочитаного, робити висновки на основі прочитаного.

Кандидат уміє:

- читати текст і визначати мету, ідею висловлення;
- читати (з повним розумінням) тексти, побудовані на знайомому мовному матеріалі;
- читати та виокремлювати необхідні деталі з текстів різних типів і жанрів;
- диференціювати основні факти та другорядну інформацію;
- розрізняти фактичну інформацію та враження;
- розуміти точки зору авторів текстів;
- працювати з різножанровими текстами;
- переглядати текст або серію текстів з метою пошуку необхідної інформації для виконання певного завдання;
- визначати структуру тексту й розпізнавати логічні зв'язки між його частинами;
- встановлювати значення незнайомих слів на основі здогадки, схожості з рідною мовою, пояснень у коментарі.

Частина II. ВИКОРИСТАННЯ МОВИ

Мета - виявити рівень сформованості мовленнєвих і мовних граматичних і лексичних компетентностей кандидатів.

Кандидат уміє:

- аналізувати й зіставляти інформацію;
- правильно вживати лексичні одиниці та граматичні структури;
- встановлювати логічні зв'язки між частинами тексту.

Лексичний мінімум вступника складає 2 500 одиниць відповідно до сфер спілкування і тематики текстів, визначених цією Програмою.

СФЕРИ СПІЛКУВАННЯ І ТЕМАТИКА ТЕКСТІВ ДЛЯ ЧИТАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ МОВИ

I. Особистісна сфера

- Повсякденне життя і його проблеми.
- Сім'я. Родинні стосунки.
- Характер людини.

- Помешкання.
- Режим дня.
- Здоровий спосіб життя.
- Дружба, любов.
- Стосунки з однолітками, у колективі.
- Світ захоплень.
- Дозвілля, відпочинок.
- Особистісні пріоритети.
- Плани на майбутнє, вибір професії.

II. Публічна сфера

- Погода. Природа. Навколишнє середовище.
- Життя в країні, мову якої вивчають.
- Подорожі, екскурсії.
- Культура й мистецтво в Україні та в країні, мову якої вивчають.
- Спорт в Україні та в країні, мову якої вивчають.
- Література в Україні та в країні, мову якої вивчають.
- Засоби масової інформації.
- Молодь і сучасний світ.
- Людина і довкілля.
- Одяг.
- Покупки.
- Харчування.
- Науково-технічний прогрес, видатні діячі науки.
- Україна у світовій спільноті.
- Свята, пам'ятні дати, події в Україні та в країні, мову якої вивчають.
- Традиції та звичаї в Україні та в країні, мову якої вивчають.
- Видатні діячі історії та культури України та країни, мову якої вивчають.
- Визначні об'єкти історичної та культурної спадщини України та країни, мову якої вивчають.
- Музеї, виставки.
- Живопис, музика.

- Кіно, телебачення, театр.
- Обов'язки та права людини.
- Міжнародні організації, міжнародний рух.

III. Освітня сфера

- Освіта, навчання, виховання.
- Студентське життя.
- Система освіти в Україні та в країні, мову якої вивчають.
- Робота і професія.
- Іноземні мови в житті людини.

ГРАМАТИЧНИЙ ІНВЕНТАР АНГЛІЙСЬКА МОВА

Іменник

- Граматичні категорії (однина та множина, присвійний відмінок).
- Іменникові словосполучення.
- Лексичні класи іменників (власні та загальні назви: конкретні, абстрактні іменники, речовини, збірні поняття).

Артикль

- Означений і неозначений.
- Нульовий артикль.

Прикметник

- Розряди прикметників.
- Ступені порівняння прикметників.

Числівник

- Кількісні, порядкові та дробові числівники.

Займенник

- Розряди займенників.

Дієслово

- Правильні та неправильні дієслова.
- Спосіб дієслова.
- Часо-видові форми.
- Модальні дієслова.
- Дієслівні форми (інфінітив, герундій, дієприкметник).
- Конструкції з дієслівними формами (складний додаток, складний підмет, складний присудок).

Прислівник

- Розряди прислівників.
- Ступені порівняння прислівників.

Прийменник

- Типи прийменників.

Сполучники

- Види сполучників.

Речення

- Прості речення.
- Складні речення.
- Безособові речення.
- Умовні речення (0, I, II, III типів).

Пряма й непряма мова**Словотвір****РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА**

1. Барановська Т.В. Граматика англійської мови: навч. посіб. Видання друге, виправлене та доповнене. Мова англ., укр. Київ: ТОВ "ВП Логос", 2004. - 383 с.
2. Верба Г.В. Граматика сучасної англійської мови: довідник. К: ТОВ «ВП Логос - М», 2006.
3. Голіцинський Ю.Б. Граматика: збірник вправ. 7-ме видання, виправлене та доповнене. К.: Арій, 2015. 544 с.
4. Жилко Н.М., Панова Л.С. Вправи з граматики англійської мови: Навчальне видання. 3-є вид., перероблене й доповнене. Ніжин: НДПУ, 2002. 210 с.
5. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / Науковий редактор українського видання доктор пед. наук, проф. С.Ю. Ніколаєва. К.: Ленвіт, 2003. 273с.
6. Коломієць В. О. Типові помилки при вивченні англійської мови: навч. посібник. К. : Вища школа, 2001.
7. Bell J., Gower R. First Certificate Expert. Longman, 2008.
8. Copage J. First Certificate Writing: Student's Book. Longman, 2005.
9. Crace A., Acklam R. New Total English Pre-intermediate. Longman, 2011.
10. Craven M. Listening Extra. – Cambridge University Press, 2004.
11. Crowther J. A Guide of British and American Culture. Oxford University Press, 2005.
12. Cunningham S., Moor P. Cutting Edge Pre-Intermediate Longman, 2000.
13. Evans V., Dooley J. Enterprise 3. Express Publishing, 2002.
14. Evans V., Dooley J. Enterprise 4. Express Publishing, 2008.
15. Evans V. Successful Writing Upper Intermediate. Express Publishing, 2007.

16. Foley M., Hall D. *Advanced Learners' Grammar. A self-study & practice book with answers.* Pearson Education Limited, 2003.
17. Harmer J., Acevedo A., Lethaby C. *Just listening Pre-intermediate.* Marshall Cavendish, 2005.
18. Heaton J. B., Turton N. D. *Longman Dictionary of Common Errors.* Langenssch-Hachette, M., 2000.
19. *Longman Dictionary of Contemporary English.* Pearson, 2009.
20. Loughheed L. *Learning to Listen 2.* – Macmillan. 2011.
21. Loughheed L. *Learning to Listen 3.* – Macmillan. 2011.
22. *NTC's Super-Mini ENGLISH IDIOMS Dictionary*
23. Oxenden C., Latham-Koenig Ch. *New English File Intermediate.* Oxford University Press, 2006.
24. *Oxford Collocations Dictionary.* Oxford University Press, 2003.
25. *Oxford Exam Excellence.* Oxford University Press, 2006.
26. Sharman E. *Across Cultures.* Longman, 2004.
27. Swan M. *Practical English Usage.* 2nd ed. Oxford University Press, 2003.
28. Thomson A.J., Martinet A.V. *A Practical English Grammar.* Oxford University Press, 2004.
29. Thomas B., Matthews L. *Vocabulary for First Certificate.* Cambridge University Press, 2011.